

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ

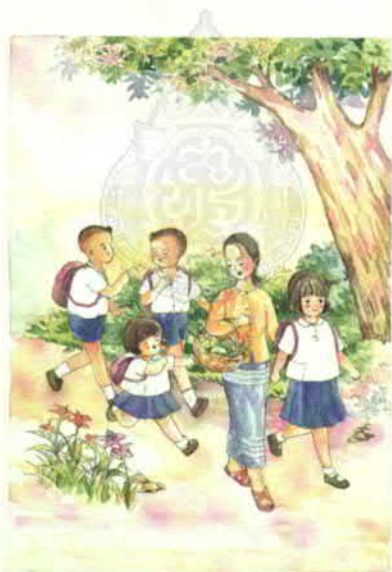
อาชีพใหม่ของครอบครัวคำแก้ว

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ
ชุด “อาชีพที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง” (อาชีพอิสระ)
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖

เรื่อง

อาชีพใหม่ของครอบครัวคำแก้ว

คำนำ

“อาชีพใหม่ของคนรอบครัวคำแก้ว” เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มหนึ่งในโครงการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่าน ชุด “อาชีพที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง” (อาชีพอิสระ) ระดับประถมศึกษา ซึ่งกรมวิชาการได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนกลุ่มสาระและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕-๖ กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้นางประยงค์ จินดาวงศ์ และนางนงเยาว์ วิเวียนทะ เป็นผู้เขียน แต่งตั้งนางนวลแข ปาลิวนิช และนางเสาวพร เมืองแก้ว เป็นผู้ตรวจขึ้นสุดท้าย และคณะกรรมการยกกว้างโครงสร้างและตรวจหรือพิจารณาต้นฉบับหนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่าน ชุด “อาชีพที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง” (อาชีพอิสระ) ระดับประถมศึกษา ดังรายนามท้ายเล่มเป็นผู้พิจารณาต้นฉบับในภาพรวม

เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้เป็นการแนะนำให้ผู้อ่านรู้จักการซ่อมแซม ตัดแปลงเสื้อผ้า ทั้งเสื้อผ้าเก่าและเสื้อผ้าชำรุดให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีก โดยการออกแบบ ตัดแปลง ให้ความสวยงาม นำใช้ ในรูปแบบใหม่หลาย ๆ รูปแบบ นอกจากนั้นยังแนะนำให้รู้จักนำเศษผ้ามาตัดต่อดอกแต่งเสื้อผ้าให้สวยงาม แปลกตา รวมทั้งนำไปประดิษฐ์เป็นของใช้ต่าง ๆ อีกด้วย การรู้จักซ่อมแซม ตัดแปลงเสื้อผ้าและเศษผ้าให้ใช้ประโยชน์ได้ในหลายรูปแบบดังกล่าวนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองและบุคคลในครอบครัวแล้ว ผู้ทำที่มีความคิดริเริ่มและรู้จักพัฒนางานของตนให้มีความสวยงามแปลกใหม่มากยิ่งขึ้น ยังสามารถนำไปประกอบอาชีพ มีรายได้เป็นของตนเอง และช่วยเหลือครอบครัวได้ด้วย

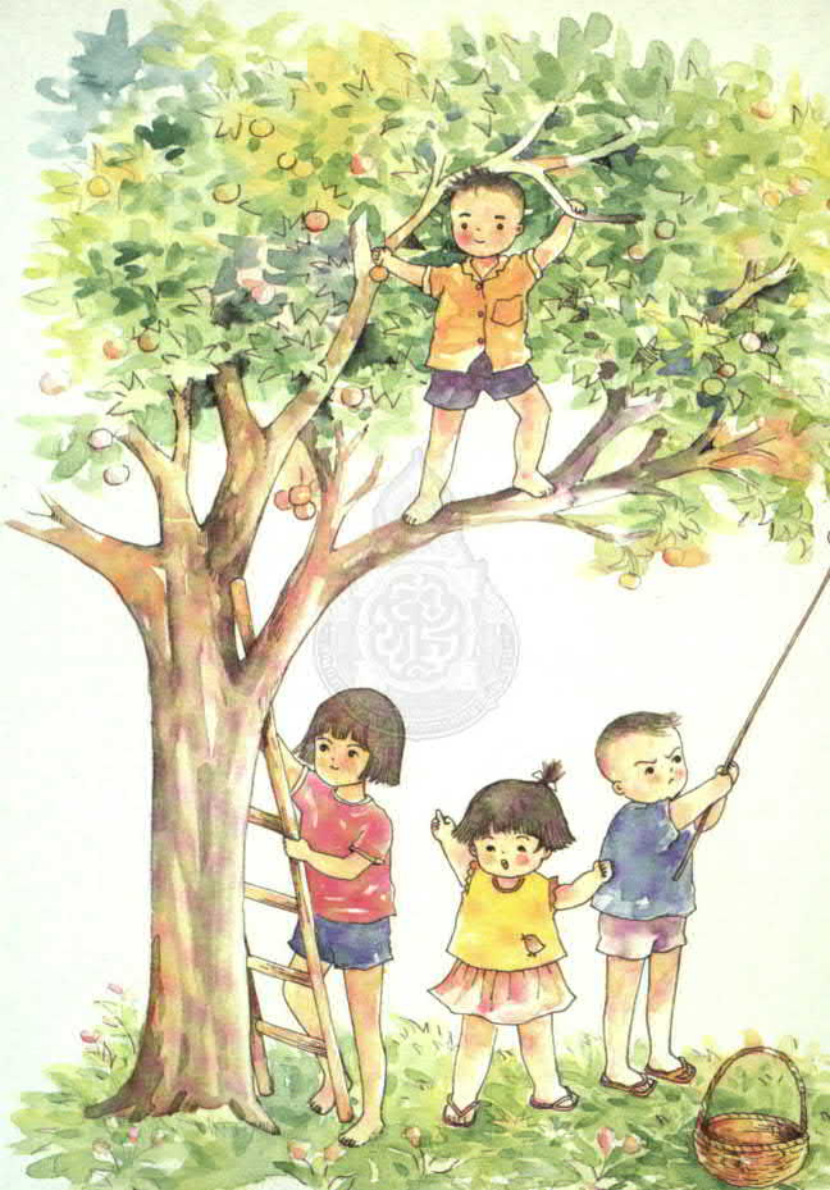
ในตอนท้ายของเล่ม ผู้เขียนได้ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้าไว้ด้วย ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

กรมวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนตามสมควร และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

นางชฎา

(นางชฎา วรวรรณ ณ อยุธยา)

อธิบดีกรมวิชาการ

สารบัญ

หน้า

ครอบครัวของคำแก้ว	๑
งานตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้า	๖
ความคิดริเริ่มของคำแก้ว	๘
ทำเศษผ้าให้เป็นเงิน	๑๑
อาชีพใหม่ของครอบครัวคำแก้ว	๑๘
คำแก้วสอนน้อง	๒๔
- ภาคเสริมความรู้ ประสบการณ์ และทักษะสำหรับผู้สนใจงานพื้นฐานของการตัดเย็บเสื้อผ้าเพื่อนำไปสู่อาชีพ	๒๘
- การเย็บด้วยมือ	๒๙
- ส่วนประกอบของจักรและเครื่องมือเครื่องใช้	๔๒
- หน้าที่ส่วนต่าง ๆ ของจักร	๔๕
- วิธีใช้จักรเย็บผ้า	๔๗
- การฝึกถักจักร	๕๑
- การแก้ไขเมื่อจักรเกิดขัดข้อง	๕๓
- ข้อควรจำในการเย็บจักรและการดูแลรักษาจักร	๕๗
- การเย็บตะเข็บต่าง ๆ ด้วยจักร	๕๘
- การซ่อมแซมเสื้อผ้าด้วยมือและจักรเย็บผ้า	๖๑
- การทำส่วนประกอบต่างๆ	๖๘

ครอบครัวของคำแก้ว

ครอบครัวของคำแก้วเป็นครอบครัวชาวชนบทที่ยากจน อาศัยอยู่บ้านหลังเล็ก ๆ ด้วยกัน ๕ คน คือ แม่ คำแก้ว และน้องอีกสามคน ส่วนพ่อของคำแก้วนั้นถึงแก่กรรมไปหลายปีแล้ว จึงมีเพียงแม่ของคำแก้วเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวคนเดียวด้วยความยากลำบาก ทั้งนี้เพราะลูกทุกคน กำลังเรียนหนังสือ คำแก้วเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ส่วนคำทองเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ คำพองเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และคำพาเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนเดียวกัน

แม่ของคำแก้วซื้อค่ากิ่งมีอาชีพรับจ้างทำความสะอาดบ้านและรับจ้างซักเสื้อผ้าตามบ้านต่าง ๆ มีเงินรายได้ประมาณวันละ ๕๐-๖๐ บาท ซึ่งไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในบ้าน เงินที่ทำได้แต่ละวัน นางคำกิ่งจะเจียดซื้อข้าวสารให้พ่อรับประทาน ๒ มื้อ คือ มื้อเช้าและมื้อเย็นเป็นวัน ๆ ไป ยามเจ็บไข้ยังลำบากเพราะไม่มีเงินพอที่จะไปให้หมอตรวจรักษา ต้องซื้อยาจากร้านขายยา มารับประทานพอบรรเทา กับข้าวแต่ละมื้อก็สุดแท้แต่จะทำได้ ส่วนอาหารกลางวันนั้นทุกคนอดจนเคยชิน

นางคำกิ่งเป็นคนดีมีความซื่อสัตย์และขยันทำงาน ในขณะที่ทำความสะอาดบ้าน หากพบเห็นสิ่งของมีค่าที่เจ้าของบ้านลืมวางทิ้งไว้ หรือบางครั้งในขณะที่ซักเสื้อผ้า หากพบเงินที่เจ้าของบ้านลืมไว้ในกระเป๋าสีเสื้อ-กางเกง ไม่ว่าจะเป็นเงิน ๕ บาท ๑๐ บาท ๒๐ บาท หรือมากกว่านั้น นางคำกิ่งจะนำไปคืนเจ้าของบ้านทุกครั้ง ทำให้เจ้าของบ้านรักและไว้วางใจเมตตาสงสาร ให้อาหารกลางวันรับประทาน ให้เสื้อผ้าเก่าที่ไม่ใช้แล้วทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ และให้เงินรางวัลพิเศษเป็นบางครั้ง ทำให้ช่วยประหยัดรายจ่ายและเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง นางคำกิ่งประพฤติตนด้วยความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์และอดทน และมักจะนำเรื่องราวต่างๆ ที่ประสบแต่ละวันไปเล่าให้ลูกฟังพร้อมทั้งสั่งสอนลูกๆ ทุกคนเสมอว่า “แม้เราจะยากจน แต่ขอให้ประพฤติตนเป็นคนดี มีความขยันหมั่นเพียรทั้งการเรียนและการทำงาน รู้จักประหยัด มีความซื่อสัตย์สุจริต ชีวิตจะไม่

ดกดำ จะดีขึ้นต่อไป” และนับว่าเป็นบุญกุศล จากผลแห่งการกระทำความดีของนางคำกิ่ง ลูกๆ ทุกคนประพฤติตนเป็นคนดี รักใคร่ปรองดองกัน มีความขยันหมั่นเพียรทั้งการเรียน และการทำงานบ้าน โดยคำแก้วทำหน้าที่หุงหาอาหาร คำทองต้มน้ำใส่ตุ่มให้เต็ม คำพาซักรีดเสื้อผ้าของทุกคนในบ้าน ส่วนคำทองมีหน้าที่กวาดเช็ดถูบ้าน เป็นการแบ่งเบานางของแม่ที่ออกไปรับจ้างทำงานหาเงินนอกบ้านและเหน็ดเหนื่อยมาตลอดทั้งวัน

คำแก้วและน้องๆ จะตื่นแต่เช้าทุกวัน ทุกคนต่างทำงานในหน้าที่ที่เป็นความรับผิดชอบของตน เสร็จแล้วอาบน้ำแต่งตัว และรับประทานอาหารเช้าพร้อมกัน หลังจากนั้นจึงเก็บล้างวันใดที่มีเวรรับผิดชอบทำความสะอาดที่โรงเรียน คำแก้วและน้องๆ ก็จะไปโรงเรียนเพื่อทำความสะอาดห้องเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ

หลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว คำแก้วและน้องๆ จะเดินกลับบ้านพร้อมกัน เมื่อกลับถึงบ้านทุกคนเปลี่ยนเสื้อผ้าชุดนักเรียนให้คำพาซัก ส่วนคนอื่นๆ ก็ทำงานบ้านตามหน้าที่ของแต่ละคนเสร็จแล้วอาบน้ำ ทำการบ้าน อ่านหนังสือ คอยนางคำก็กลับจากทำงานเพื่อรับประทานอาหารเย็นพร้อมกัน

เมื่อรับประทานอาหารเย็นเสร็จ คำแก้วและน้องๆ ได้ช่วยกันเก็บล้างทำความสะอาดและแยกย้ายกันไปทำการบ้าน อ่านหนังสือและเตรียมงานที่จะเรียนในวันรุ่งขึ้นตามตารางสอน ส่วนนางคำก็จะนำเสื้อผ้าเก่าที่นายจ้างให้มาซ่อมแซมหรือเลาะเย็บใหม่ให้สวมใส่ได้พอดีตัวทั้งของตนเองและลูกๆ นางคำก็มีจักรเย็บผ้าเก่าอยู่หลังหนึ่ง นางได้เล่าให้ลูกๆ ฟังว่า “เมื่อครั้งแม่เป็นสาว ยังไม่ได้แต่งงานกับพ่อ แม่เคยเป็นลูกจ้างเย็บเสื้อผ้าร้านตัดเสื้อสตรีในเมือง แม่ใช้เงินอย่างประหยัด และเจียดเงินส่วนหนึ่งเก็บไว้ทุกเดือน จนสามารถซื้อจักรเก่าของเจ้าของร้านได้หนึ่งหลัง และได้นำมาใช้เย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้าให้ทุกคนในครอบครัวได้สวมใส่จนถึงทุกวันนี้”

ครอบครัวของคำแก้ว แม้จะฐานะยากจน แต่ทุกคนก็รักใคร่ปรองดองกัน ชยันทำงาน และเอาใจใส่ต่อการเรียนด้วยความพากเพียรและอดทน ทุกคนประพฤติตนเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์ และรู้จักประหยัด ครอบครัวของคำแก้วจึงอยู่กันด้วยความสงบสุขตามอัธยาศัย

งานตัดเย็บ และซ่อมแซมเสื้อผ้า

คำแก้วเป็นเด็กดี เรียนเก่ง ใฝ่เรียนมาอย่างขยันขันแข็ง มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่และครู อาจารย์ ขยันทำงานและเอาใจใส่ต่อการเรียนทุกวิชา ผลการเรียนจึงมักจะได้รับระดับนำในชั้น แม้ว่าคำแก้วและน้องๆ จะต้องทำงานบ้านทุกวันก็ตาม คำแก้วมักจะพูดกับเพื่อนๆ เสมอว่า “คนเราเลือกเกิดไม่ได้ แต่เลือกที่จะประพฤติตนเป็นคนดีได้” ประกอบกับคำแก้วเรียนเก่ง นิสัยดี เพื่อนๆ ในชั้นจึงไม่รังเกียจที่จะคบหากับคำแก้ว แต่ก็มีเพื่อนที่เกเรและนิสัยไม่ดีบางคน ชอบนินทาคำแก้วและน้องๆ ว่าเป็นคนจน มีแม่ประกอบอาชีพรับจ้าง หาเช้ากินค่ำ แต่คำแก้วก็ไม่สนใจ ไม่ถือสา กลับมุ่งมั่นจะเรียนให้ดียิ่งขึ้น

คำแก้วสนใจการเรียนทุกวิชา แต่ที่สนใจมากเป็นพิเศษก็คือการเรียนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ เพราะสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ทันที เช่น เรียนงานเกษตรเรื่องการปลูกพืชผักสวนครัว คำแก้วได้พาน้องๆ ปลูกพืชผักสวนครัวที่บ้าน เพื่อเก็บมาประกอบอาหารรับประทานโดยไม่ต้องซื้อ ได้ประโยชน์ทั้งการออกกำลังกาย และประหยัดค่าใช้จ่าย และเมื่อเรียนงานบ้าน ก็ได้นำความรู้ไปทำความสะอาดบ้าน ประกอบอาหารรับประทาน และทำความสะอาดเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

วิชาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพที่ค่าแก้วสนใจมากที่สุด ก็คือการตัดเย็บเสื้อผ้าและซ่อมแซมเครื่องแต่งกายในวิชางานบ้าน ซึ่งคุณครูอรพินได้สอนว่า “การตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่ง เพราะจะช่วยประหยัดรายจ่ายในครอบครัวลงได้มาก เราต้องดูแลรักษาเสื้อผ้าและซ่อมแซมส่วนที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพดีเสมอ เสื้อผ้าจะชำรุดได้จากสาเหตุหลายประการ เช่น การใช้อย่างไม่ทะนุถนอม ทำให้ตะเข็บแตก กระดุมหลุด การถูกหนามเกี่ยว หรือริดใหม่ เป็นต้น วิธีซ่อมแซมอาจใช้มือหรือจักรเย็บก็ได้”

ค่าแก้วอยากเย็บจักรเป็นเพื่อจะได้สามารถตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้าได้ จะได้ช่วยแบ่งเบาภาระของแม่ในการนำเสื้อผ้าเก่า ๆ มาซ่อมแซมตัดเย็บและดัดแปลงให้ลูก ๆ ได้สวมใส่ บางครั้งแม่ได้เสื้อผ้าเก่ามา แต่แบบ

ล้าสมัยไม่เหมาะกับวัยของลูก ๆ แม่ก็จะนำไปซั๊ก เลาะตะเข็บ ริด แล้วตัดเย็บเปลี่ยนแบบใหม่ให้ทันสมัย เหมาะกับวัย และตกแต่งให้สวยงาม ทำให้ค่าแก้วและน้อง ๆ มีเสื้อผ้าสวย ๆ ใส่โดยไม่ต้องซื้อ ดังนั้นค่าแก้วจึงให้ความสนใจวิชานี้เป็นพิเศษทุกเรื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นเรียนทุกขั้นตอน นอกจากเรียนทฤษฎีแล้ว คุณครูอรพินยังได้ให้ฝึกปฏิบัติจริงในห้องเรียน พร้อมทั้งแจกใบความรู้และใบงานแต่ละเรื่องให้นักเรียนทุกคน เพื่อให้นักเรียนอ่านทบทวนและไปฝึกทำที่บ้านเพิ่มเติมให้เกิดความชำนาญ

ค่าแก้วสนใจอ่านใบความรู้และใบงาน หมั่นทบทวนให้เข้าใจ และฝึกปฏิบัติทุกเรื่อง โดยใช้จักรของแม่ที่บ้านเพื่อให้เกิดความชำนาญ เรื่องใดที่สงสัยข้องใจ ค่าแก้วจะถามแม่ บางเรื่องแม่ตอบไม่ได้ ค่าแก้วก็จะไปตามครูที่โรงเรียน และเมื่อมีเวลาวางค่าแก้วจะฝึกอยู่เสมอ จนสามารถตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้าให้ทุกคนในครอบครัวแทนแม่ได้ เมื่อได้ทำบ่อย ๆ ค่าแก้วก็ยิ่งมีความชำนาญมากยิ่งขึ้น ค่าแก้วคิดว่าถ้าน้อง ๆ ทุกคนมีความรู้และสามารถตัดเย็บซ่อมแซมเสื้อผ้าของคนที่ยากลำบากได้ เขาจะสามารถช่วยตัวเองได้โดยไม่ต้องคอยให้แม่หรือค่าแก้วซ่อมแซมให้ ซึ่งจะเป็นการสร้างนิสัยให้เป็นคนรู้จักรับผิดชอบตนเองด้วย

ความคิดริเริ่มของคำแก้ว

เมื่อมีเวลาว่าง คำแก้วจะค้นเสื้อผ้าเก่าที่นายจ้างของแม่ให้มา ตัดแปลงให้เป็นเสื้อผ้าใหม่ บางตัวแบบยังใช้ได้ ถ้าเป็นผ้าพื้นก็นำมาเขียนลวดลายปักเพิ่มเติม บางตัวขาดชำรุดเป็นบางส่วนก็หาผ้ามาปะในลักษณะตกแต่งให้สวยงาม บางตัวแบบล้าสมัยก็เลาะมาตัดเย็บใหม่ กางเกงขายาวแบบล้าสมัยแล้ว คำแก้วได้นำมาตัดขาทำเป็นกางเกงขายาวคลุมเข่าให้แม่ได้สวมใส่อยู่บ้าน ส่วนปลายขากางเกงที่ตัดออกก็นำมาตัดเป็นกางเกงขาสั้นให้น้องใส่ เป็นต้น ทำให้ทุกคนในครอบครัวมีเสื้อผ้าสวยๆ โดยไม่ต้องซื้อ

แม่และน้องทุกคนชื่นชมในความคิดริเริ่มของคำแก้ว จากการซ่อมแซมและตัดแปลงเสื้อผ้าเก่า ชำรุด ให้เป็นเสื้อผ้าแบบใหม่ได้สวยงามหลายๆ แบบ ดังนี้

เสื้อผ้าชำรุด	ซ่อมแซมและตัดแปลงใหม่
 รอยขาด	
	
คอเสื้อ ป้ายแขน ชายเสื้อเนื่อบางลงและชำรุด	ใช้ผ้าสีหรือผ้าลายทางตามในลักษณะตกแต่ง

เสื้อผ้าชำรุด

ซ่อมแซมและตัดแปลงใหม่

เสื้อมีปกรหรือเสื้อเข็ดใส่ไปนาน ๆ
คอปักด้านในมักจะขาด-กร่อนบางตรงรอยพับ

เลาะปกรเสื้อออกซ่อมแซม
และกลับปักด้านนอกเข้าด้านใน
จะมองไม่เห็นรอยชำรุดและใส่ได้นานขึ้น

เสื้อขาดเป็นวงกว้าง

เปลี่ยนผ้าใหม่ให้แบบแปลกตาสวยงาม

กระโปรงขาดเป็นรอยกว้าง

เปลี่ยนผ้าใหม่ทำเป็นจีบดูสวยงาม

รอยเข็บและรอยสอยหลุด

เย็บและสอยซ่อมแซม
ประหยัค และใช้ได้ทนทาน

เสื้อผ้าชำรุด

ซ่อมแซมและดัดแปลงใหม่

กางเกงบริเวณก้น ใช้นาน ๆ มักจะกร่อนบาง

ใช้ผ้าตามด้านใน จะใช้ได้ทนนาน

กางเกงขายาวรีดไหม้ชำรุดเป็นวงกว้าง

ใช้ผ้าลายเนื้อผ้าคล้ายกันเปลี่ยนใหม่ดูสวยงาม

เสื้อสีขาวหรือสีพื้นใส่นานแล้วเบื่อ

เขียนลวดลายแล้วปัก จะได้เสื้อตัวใหม่ที่
สวยงามน่าใช้

ทำเศษผ้าให้เป็นเงิน

คำแก้วซ่อมแซมและดัดแปลงเสื้อผ้าเก่าเสื้อผ้าชำรุด ให้เป็นแบบใหม่สวยงาม นำใช้ด้วยความขยันหมั่นเพียร นางคำแก้วเห็นความตั้งใจของลูก จึงได้ขอและซื้อเศษผ้าจากร้านตัดเสื้อในเมืองมาไว้จำนวนมาก ซึ่งบางร้านก็ให้เปล่า บางร้านถ้ามีเศษผ้าชิ้นใหญ่ก็จะขายให้ในราคาถูก คำแก้วและน้อง ๆ ได้แยกเศษผ้าชิ้นเล็ก-ชิ้นใหญ่ใส่กล่องกระดาษไว้เพื่อสะดวกต่อการหยิบใช้

คำแก้วคิดว่าน่าจะนำเศษผ้ามาประดิษฐ์เป็นเสื้อและของใช้ขาย จะได้เงินมาช่วยครอบครัวอีกทางหนึ่ง จึงคิดแบบเสื้อง่ายๆ เหมาะกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยนำเศษผ้ามาตัดต่อตกแต่งให้สวยงาม แปลกตา นำใช้ ทำได้หลายแบบดังนี้

 ตัดเศษผ้าลายดอก ปะทำคัตเวิร์กกรอบดอก	 เหลาะริมผ้าที่ต่อให้ห่างจากกันด้วยลายคดกฤษ
 นำเศษผ้าลายทางมาตกแต่งให้สวยงาม	 ต่อผ้าให้เก้และปักลายดอกไม้เล็กน้อยเพิ่มความสวยงาม

ปักลวดลายชายเสื้อ เพิ่มคุณค่า

ต่อเศษผ้า แต่งลายให้สวยเก๋

ต่อผ้าเป็นตาราง เสริมลายข้าวหลามตัด

ต่อผ้าเส้นทแยงลง แต่งด้วยผ้าลาย

ต่อผ้าเป็นตาราง ตกแต่งด้วยผ้าลาย

ต่อผ้าเส้นทแยงขึ้น แต่งด้วยผ้าลาย

เย็นวันหนึ่ง คำแก้วนำเสื้อที่เย็บเสร็จแล้วทุกตัวออกมาวางบนเสื่อ ปูไว้ที่ระเบียงหน้าบ้าน เพื่อตรวจดูความเรียบร้อย คิดราคาขาย และพับบรรจุถุงพลาสติกเป็นตัว ๆ พร้อมปิดป้ายราคาขาย นื่อง ๆ ทุกคนได้นั่งล้อมวงชมเสื้อที่คำแก้ววางไว้

หลังจากดูเสื้อทุกตัวแล้ว คำทองพูดขึ้นว่า “พี่คำแก้วครับ เสื้อที่พี่เย็บสวย ๆ ทั้งนั้นเลย นะครับ”

“จริงด้วย ไม่น่าเชื่อเลยนะค่ะว่าเศษผ้าที่แม่หามา พี่คำแก้วจะนำมาตัดต่อตกแต่ง ทำเป็นเสื้อได้สวยเก๋ มองดูมีค่า น่าใส่เชื่อนี้” คำพากล่าวเสริมและถามต่อไปว่า “แล้วพี่จะเอา เสื้อพวกนี้ไปไหนคะ”

“อ้อ...พี่คิดว่าจะเอาไปขายคุณครูและเพื่อนๆ ที่โรงเรียน เพื่อหาเงินช่วยแม่อีกทางหนึ่ง จ๊ะ ก็เลยเอามาตรวจดูความเรียบร้อย คิดราคาขาย และบรรจุถุงพลาสติกเป็นตัว ๆ ปิดราคา ไขให้เรียบร้อย ก่อนนำไปขาย” คำแก้วชี้แจง

“วิธีคิดราคาขายคิดอย่างไรละครับ” คำทองถามพี่สาว คำแก้วชี้แจงให้น้องทุกคน เข้าใจว่า

“การคิดราคาขาย ต้องคิดราคาต้นทุนบวกกำไรเป็นราคาขาย ขณะนี้เราเริ่มทำขาย ที่ เลยคิดค่าวัสดุที่ใช้ ค่าสึกหรอของเครื่องมือเครื่องใช้ ค่าแรงงานรวมกันเป็นราคาขายดังนี้

ค่าเศษผ้า	๘	บาท
ค่าด้ายเย็บตัวละ	๔	บาท
ค่าถุงพลาสติก	๕๐	สตางค์
ค่าสีกรของจักรและเครื่องมือตัวละ	๑.๕๐	บาท
ค่าแรงตัวละ	๒๐	บาท
รวมต้นทุน	๓๔	บาท
การคิดกำไรร้อยละ	๕๐	
∴ จะได้กำไรต่อ ๑ ชิ้น = $\frac{๓๔ \times ๕๐}{๑๐๐}$	๑๗	บาท

ต้นทุน + กำไร = ๓๔ + ๑๗ =	๕๑	บาท
∴ จะต้องขายเสื้อตัวละ	๕๑	บาท

“ทำไมไม่คิดราคาขายมากกว่านี้ล่ะครับ เราจะได้เงินมากๆ และถุงพลาสติกใส่เสื้อก็เหมือนกัน ทำไมต้องใส่ถุงละตัว เปลืองถุงเปล่าๆ เอาหลายๆ ตัวใส่ถุงเดียวกันไปเลยไม่ดีหรือครับ” คำกองถามพี่สาว คำแก้วชี้แจงให้น้องเข้าใจว่า

“เรื่องการคิดราคาขายนั้น ถ้าเราคิดแพง คนจะซื้อน้อย แต่ถ้าเราคิดราคาถูก คนจะซื้อเยอะ ขายราคาแพง แต่ขายได้น้อยตัว ถ้าขายราคาถูกแต่ขายได้จำนวนมากไม่ได้ เราขายได้จำนวนมาก เราก็ได้เงินมาก ส่วนการบรรจุถุงพลาสติกถุงละตัวนั้น จะมองดูเรียบร้อย เพิ่มคุณค่าสินค้าของเรา และทำให้สะดวกคือผู้ซื้อถือไปได้เลย”

-พี่คำแก้วคะ หนูอยากช่วยแม่กับพี่บ้าง แบ่งให้หนูไปขายให้คุณครูและเพื่อน ๆ ด้วยได้ไหมคะ- คำพาดามที่สาว

-ได้ลิจ๊ะ ดีเสียอีกช่วยกันขายจะได้ขายหมดเร็ว ๆ แล้วพี่จะเย็บให้อีกเรื่อย ๆ ยิ่งเราขายได้จำนวนมาก เราก็มีเงินรายได้มากขึ้น และถ้าน้อง ๆ เอาไปช่วยขาย พี่จะคิดค่าขายให้ ๑๐ เปอร์เซนต์ของที่ขายได้ ดีไหมจ๊ะ- คำแก้วบอกน้อง ๆ

-สิบเปอร์เซนต์คือเท่าไรครับ- คำพอดาม

-สิบเปอร์เซนต์ คือ ถ้าขายได้เงิน ๑๐๐ บาท จะได้ค่าขาย ๑๐ บาท มาดูนี่สิ พี่จะคิดให้ดู- คำแก้วหยิบกระดาษและปากกามาเขียนวิธีคิด พร้อมทั้งอธิบายให้น้องทุกคนเข้าใจ

ขายได้เงิน	๑๐๐	บาท	จะได้ค่าขาย	๑๐	บาท
-	๑	-	-	$\frac{๑๐}{๑๐๐}$	-
-	๒๕	-	-	$\frac{๑๐ \times ๒๕}{๑๐๐} = ๒.๕๐$	บาท

-ดังนั้นถ้าน้องขายเสื้อได้ ๑ ตัว ๆ ละ ๒๕ บาท จะได้ค่าขายจากพี่ ๒.๕๐ บาท ถ้าขายได้ ๒ ตัวจะได้ค่าขาย ๕ บาท ขายได้ ๔ ตัวจะได้ค่าขาย ๑๐ บาท ยิ่งขายได้มากจะได้เงินค่าขายมาก แล้วน้องก็เก็บเงินที่ได้เป็นเงินส่วนตัวของแต่ละคน หยอดกระป๋องออมสินไว้ก็ได้ พี่จะขอให้แม่ซื้อกระป๋องออมสินมาให้ทุกคน พอเงินเต็มกระป๋องออมสิน เราก็เอาไปฝากที่ธนาคาร เปิดบัญชีเงินฝากของแต่ละคน ถ้าเรารู้จักหาและเก็บออมเงินไว้ตั้งแต่บัดนี้ ต่อไปเราจะไม่ต้องรบกวนขอเงินจากแม่ และจะมีเงินเรียนต่อได้สูงขึ้น-

น้อง ๆ ของคำแก้วต่างกระตือรือร้นช่วยกันขายเสื้อที่ทำจากเศษผ้า โดยแบ่งกันนำไปขายให้เพื่อน ๆ และครูที่โรงเรียน ครูได้ช่วยซื้อให้ลูกของครูใส่เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนผู้มีความขยันหมั่นเพียร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำแก้วซึ่งทำงานฝีมือละเอียด เข็บที่คอผ้าทุกตะเข็บจะเดินจักรอีกแซ็กกันลู่ไว้เรียบร้อย เสื้อของคำแก้วจึงมีผู้ซื้อกันมากทั้งนักเรียนในโรงเรียนเดียวกัน โรงเรียนใกล้เคียง รวมทั้งคนในหมู่บ้านของคำแก้ว

เงินที่ขายเสื้อแต่ละตัว ค่าแก้วจะแบ่งให้น้องเป็นค่าขาย ๒.๕๐ บาท ให้แม่ไว้ใช้จ่ายในครอบครัวและซื้อเสื้อผ้า-ค้ายมาไว้เย็บอีก ๑๕ บาท ส่วนค่าแก้วเองจะเก็บเงินขายเสื้อไว้ตัวละ ๗.๕๐ บาท ทุกคนในครอบครัวของค่าแก้วต่างภาคภูมิใจที่สามารถหาเงินได้ เมื่อทุกคนมีเงินเก็บสะสมเพิ่มมากขึ้น ยิ่งทำให้มีกำลังใจและขยันหมั่นเพียรมากขึ้น ต่างช่วยกันสร้างฐานะครอบครัวให้ดีขึ้นต่อไป

นอกจากค่าแก้วจะนำเศษผ้ามาตัดต่อทำเสื้อแล้ว ยังคิดประดิษฐ์ทำเป็นปลอกหมอน ผ้าคลุมจักร ผ้าคลุมวิทยุ ผ้าปูโต๊ะ อาสน์สงฆ์ และอื่น ๆ อีก ส่วนเศษผ้าที่เหลือชิ้นเล็กชิ้นน้อยจำนวนมาก ค่าแก้วนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งสิ้น เช่น ทำพรมเช็ดเท้า ทำที่รองกันหม้อ ใช้อัดหมอนแทนนุ่น เป็นต้น เศษผ้าชิ้นเล็ก-ยาวก็นำมารวมกันดักเปียให้ยาว แล้วสอยติดกันทำเป็นพรมเช็ดเท้า ที่รองกันหม้อ เป็นรูปวงกลม วงรี สีเหลี่ยมตามชอบ

เศษผ้า ดักเปียให้ยาวมาก ๆ

สอยติดกันเป็นรูปกลม-เหลี่ยมตามชอบ ทำพรมเช็ดเท้า และที่รองกันหม้อ

เศษผ้าชิ้นเล็ก-กว้าง นำมาพับจีบปลายแหลมซ้อนริมลู่ไว้ข้างใน เย็บเรียงต่อกันบนผ้ารอง และเย็บสลับหว่างเป็นชั้น ๆ จนเต็ม ผ้ารองทำเป็นพรมเช็ดเท้า เป็นรูปวงกลม วงรี สีเหลี่ยมตามชอบ

ผ้ารอง พรมเช็ดเท้าจากเศษผ้า รูปวงกลม

ผ้ารอง พรมเช็ดเท้าจากเศษผ้า รูปสี่เหลี่ยม

พับเศษผ้าให้ปลายแหลมซ้อนริมลู่ไว้ด้านใน เย็บเรียงต่อกันเป็นชั้น ๆ สลับหว่างกันจนเต็มผ้ารอง

แม้ผ้าเก่าที่เนื้อสีบางหรือชำรุด คำแก้วยังรู้จักนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อีก เช่น นำผ้าปูที่นอนผืนใหญ่มาตัดส่วนที่ชำรุดออก ทำเป็นผ้าปูที่นอนผืนเล็กบ้าง ผ้กก้นเบื่อนบ้าง ส่วนผ้าเช็ดตัวเก่ามักขนหลุด เนื้อผ้าบางตรงกลางผืน แต่ชายผ้าและรอบๆ ริมผ้ายังใช้ได้และดูใหม่ คำแก้วได้นำไปซีกและตัดส่วนที่ยังดูใหม่ทำเป็นผ้าเช็ดมือ โดยนำเศษผ้าสีลายดอกมาปักริมผ้าและตกแต่งให้สวยงาม

ผ้าเช็ดมือ

ผ้าเช็ดตัวเก่าส่วนที่เนื้อสีบาง-ชำรุด นำมาทำเป็นผ้ารองมือจับหุหม้อ หุกระทะ โดยเย็บซ้อนกันเป็นผ้ารองด้านใน แล้วใช้เศษผ้าใหม่สีสวยงามเย็บหุ้มด้านนอกดูเป็นของใหม่ นำใช้รูปแบบต่าง ๆ

ผ้ารองมือจับหุหม้อ-หุกระทะ

คำแก้วและน้องๆ ต่างภาคภูมิใจที่สามารถทำเศษผ้าให้เป็นเงินได้ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อพรมเช็ดเท้า ที่รองก้นหม้อ ผ้าเช็ดมือ ผ้ารองมือจับหุหม้อ หุกระทะและอื่นๆ ที่คำแก้วประดิษฐ์ขึ้นจากเศษผ้า นอกจากได้ใช้ในบ้านโดยไม่ต้องเสียเงินซื้อ ซึ่งเป็นการช่วยประหยัดรายจ่ายแล้วยังสามารถนำไปจำหน่าย ทำให้มีรายได้อีกด้วย

อาชีพใหม่ของครอบครัวคำแก้ว

ครอบครัวของคำแก้วมีเงินรายได้มากขึ้นจากการที่คำแก้วและน้อง ๆ นำเสื้อที่ทำจากเศษผ้า นำพรมเช็ดเท้า ที่รองกันหมี้อ ผ้าเช็ดมือ และผ้ารองจับหมี้อ หูกระทะ ไปจำหน่ายให้เพื่อน ๆ และครูที่โรงเรียน เพื่อนบางคนได้มาว่าจ้างให้คำแก้วเปลี่ยนชิกระโปรง - กางเกงให้บ้าง ซ่อมแซม และดัดแปลงเสื้อผ้าให้บ้าง ซึ่งคำแก้วก็รับงานกลับไปทำที่บ้าน โดยมีนางคำกึ่งช่วยอีกแรงหนึ่ง เมื่อคำแก้วทำงานเสร็จก็ได้นำงานไปส่งให้เพื่อน ๆ และได้รับเงินค่าจ้างกลับมา และเนื่องจาก คำแก้วทำงานเสร็จเร็ว มีมือเรียบร้อย ประกอบกับร้านตัดเสื้อมักจะไม่รับซ่อมแซมและดัดแปลง เสื้อผ้าเก่า หรือแม้บางร้านรับแต่ก็ทำให้ช้า ดังนั้นจึงมีผู้มาอุดหนุนคำแก้วเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งครู เพื่อนนักเรียน รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียนได้ฝากเพื่อนนักเรียนมาให้คำแก้วซ่อมแซม เสื้อผ้าให้

คำแก้วมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพใหม่ คือ อาชีพการซ่อมแซมและ ดัดแปลงเสื้อผ้า ซึ่งเป็นอาชีพอิสระที่ลงทุนน้อย ใช้แรงงานมากกว่าแต่รายได้ดี ซึ่งหากมี สถานที่ให้บริการที่ผู้คนสัญจรไปมาได้มองเห็น ก็ยังจะมีผู้มาใช้บริการมากยิ่งขึ้น และจะทำให้มี รายได้ดีกว่าการที่แม่จะรับจ้างทำความสะอาดบ้าน ซักเสื้อผ้า ซึ่งต้องเหินเหินอยู่ทั้งวัน แต่มี รายได้เพียงวันละ ๕๐-๖๐ บาทเท่านั้น

คำแก้วนึกถึงตลาดได้รุ่งซึ่ง อยู่ด้านข้างของโรงเรียน บริเวณทางเท้า สองฟากถนน ทางเทศบาลได้จัดให้เป็น ตลาดได้รุ่ง ทุก ๆ วันตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไปจะมีพ่อค้าแม่ค้ามาจำหน่ายผลไม้ อาหารคาว-หวานนานาชนิดเต็มไปหมด มีผู้ซื้อของกันมากทั้งข้าราชการ นักเรียน นิสิตนักศึกษา ประชาชน และผู้คนสัญจร ไปมา

ส่วนเวลากลางวัน สองฟาก ถนนจะว่างเปล่า คำแก้วคิดว่าถ้าใช้ สถานที่แห่งนี้เป็นที่รับซ่อมแซมและ ดัดแปลงเสื้อผ้าในเวลากลางวันจะเหมาะสม และทำรายได้ให้ไม่น้อย

คำแก้วได้นำความคิดนี้ไปปรึกษากับแม่และน้องๆ ทุกคนเห็นชอบ นางคำกิ่งจึงได้ไปขออนุญาตทางเทศบาล ซึ่งก็ได้รับอนุญาต โดยทางเทศบาลจะเก็บค่าเช่าที่วันละ ๕ บาท เมื่อตัดสินใจจะลองเปลี่ยนอาชีพใหม่ นางคำกิ่งได้ไปแจ้งให้นายจ้างทราบ ของการทำควมสะอาดบ้านและซักเสื้อผ้า ชี้แจงเหตุผลให้นายจ้างเข้าใจ นางคำกิ่งได้สอนลูกๆ เสมอว่า “ไปลามาไหว้เป็นมารยาทที่ดีของคนไทย ให้ลูกทุกคนยึดถือปฏิบัติให้เป็นนิสัย จะเป็นผลดีแก่ตัวเราเอง” ซึ่งนางคำกิ่งก็ได้ปฏิบัติเป็นตัวอย่างแก่ลูกๆ โดยการไปลานายจ้างก่อนออกไปทำงาน

นางคำกิ่งและลูกๆ ได้ช่วยกันสำรวจเครื่องมือเครื่องใช้ที่จะใช้ในการประกอบอาชีพซ่อมแซมและตัดแปลงเสื้อผ้า เมื่อสำรวจก็พบว่าจักรและเครื่องมือเครื่องใช้

มีพร้อม ยังขาดเฉพาะร่มขนาดใหญ่สำหรับกันแดดกันฝนเท่านั้น นางคำกิ่งจึงได้ไปซื้อพาน้องคันในราคา ๔๐๐ บาท

คำแก้วกับน้องๆ ได้ปรึกษากันเพื่อช่วยงานแม่ในการประกอบอาชีพใหม่ เพิ่มจากงานที่ทุกคนรับผิดชอบเป็นประจำอยู่แล้ว เมื่อตกลงกันเป็นที่เรียบร้อย คำแก้วได้เขียนเป็นตารางกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละคน และปิดไว้ที่ฝาบ้านเป็นการเตือนความจำดังนี้

กำหนดหน้าที่รับผิดชอบช่วยงานแม่

วัน เวลา	ชื่อผู้รับผิดชอบ	งานที่ปฏิบัติ
ตอนเช้าทุกวัน	คำแก้ว	เตรียมจักรเย็บผ้า เครื่องมือเครื่องใช้ ร่วม อาหาร น้ำดื่ม สำหรับให้แม่ ใช้ในการทำงาน
ตอนเช้า วันจันทร์-ศุกร์	คำทอง-คำพอง	นำจักรเย็บผ้าและสิ่งของที่คำแก้วเตรียมไว้ ใส่รถเข็นนำไปส่งแม่ที่ตลาดใต้รุ่ง จัดวาง สิ่งของเข้าที่ให้เรียบร้อย แล้วรีบไปโรงเรียน
ตอนเย็น วันจันทร์-ศุกร์	คำแก้ว-คำพา	หลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว ให้ไปช่วยแม่ เก็บสิ่งของเครื่องใช้ และนำใส่รถเข็น กลับบ้านทุกวัน
วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดราชการตลอดวัน	คำแก้วและน้อง ๑ คน คำแก้ว-คำทอง คำแก้ว-คำพอง คำแก้ว-คำพา (น้อง ๓ คน หมุนเวียนกัน)	นำจักรเย็บผ้าและสิ่งของต่างๆ ไปส่ง แม่ที่ตลาดใต้รุ่ง และอยู่ช่วยงานแม่ ตลอดวัน ตอนเย็นช่วยแม่เก็บสิ่งของ กลับบ้าน คำแก้วช่วยแม่ซ่อมแซมและดัดแปลง เสื้อผ้าอีกแรงหนึ่ง ส่วนน้องช่วยงานอื่น ตามความเหมาะสม ตามที่แม่และ คำแก้วจะมอบให้ทำ
ตอนเย็นทุกวัน	ผู้อยู่เฝ้าบ้านที่ไม่ได้ไป ช่วยงานแม่	ช่วยกันดูแลบ้าน เตรียมหุงข้าว ส่วน กับข้าว แม่จะซื้อมาจากตลาดใต้รุ่งทุกวัน และรับประทานอาหารเย็นพร้อมกัน

เมื่อมีงานรับผิดชอบเพิ่มขึ้น คำแก้วและน้องจะตื่นเช้ากว่าเดิมทุกวัน เพื่อทำานที่รับผิดชอบให้เสร็จเรียบร้อย ทั้งงานบ้านและงานโรงเรียน ด้วยความขยันหมั่นเพียรเพื่อสร้างอนาคตและฐานะของครอบครัวให้ดีขึ้น

อาชีพการซ่อมแซมและดัดแปลงเสื้อผ้าของครอบครัวคำแก้วเป็นอาชีพที่สร้างขึ้นใหม่ มีผู้มาใช้บริการกันมาก ทั้งการเปลี่ยนซิปกระโปรง - กางเกง การปะ - ชุน การเย็บย่นตะเข็บเสื้อผ้าให้คงทน เย็บผ้าถุง การดามขากางเกง ซายกระโปรง ซายเสื้อ เย็บปลอกหมอน การดัดแปลงเสื้อผ้า การแก้ไขเสื้อผ้าให้พอดีตัว และอื่นๆ ตามความประสงค์ของผู้มาใช้บริการ นางคำกิ่งทำงานเรียบร้อยรวดเร็ว และตรงต่อเวลาในการนัดหมายลูกค้าที่มาใช้บริการ จึงมีงานเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และมีรายได้วันละประมาณ ๒๐๐-๕๐๐ บาท โดยเฉลี่ยแล้วครอบครัวของคำแก้วมีเงินรายได้จากการประกอบอาชีพซ่อมแซมและดัดแปลงเสื้อผ้าเดือนละประมาณ ๕,๐๐๐ บาท ยิ่งวันใดได้ขายเสื้อพรมเข็ดเต่า ที่รองกันหม้อ ผ้ารองมือจับตู้หม้อ หูกระทะ ผ้าเข็ดมือ ที่คำแก้วและน้องๆ ทำจากเศษผ้ามาฝากแม่ขายด้วยแล้ว ยังมีเงินรายได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ทุกคนมีกำลังใจทำงานหนักโดยไม่รู้สึกเหน็ดเหนื่อย

ในวันหยุดราชการ คำแก้วและน้องมาช่วยแม่ทำงานตลอดวัน

เงินรายได้ทุกเดือน นางคำกิ่งจะแบ่งให้ลูกทุกคนเป็นค่าแรงงาน เพื่อเป็นกำลังใจ และฝึกให้รู้จักรับผิดชอบ ประหยัด เก็บออมเงิน โดยแบ่งให้ค่าแกวซึ่งรับผิดชอบงานมากเดือนละ ๖๐๐ บาท ส่วนค่ากอง ค่าพอง และค่าพา ให้คนละ ๓๐๐ บาทต่อเดือน ทุกคนมีบัญชีเงินฝากธนาคารเป็นของตนเอง

นางคำกิ่งแบ่งเงินรายได้แต่ละเดือน ดังนี้

- ค่าอาหารและค่าใช้จ่ายในบ้าน ๓,๖๐๐ บาท
- จ่ายให้ลูก ๔ คน ๑,๕๐๐ บาท
- ค่าวัสดุในการประกอบอาชีพ ๗๐๐ บาท
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด ๑,๒๐๐ บาท
- นำเงินฝากธนาคารเดือนละไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ บาท

ส่วนเงินที่ต้องจ่ายให้แก่ทางราชการมีเพียงค่าเช่าที่ของเทศบาลวันละ ๕ บาท และค่าภาษีเงินได้ซึ่งทางสรรพากรอำเภอเมืองเรียกเก็บปีละ ๑๗๖ บาท โดยจ่ายปีละ ๒ ครั้งๆ ละ ๘๘ บาท นอกจากนั้นก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่นใด และเนื่องจากทุกคนในครอบครัวของคำแก้วต่างมีความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน จึงส่งผลให้ฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้นมาก จากครอบครัวที่ยากจนเปลี่ยนเป็นครอบครัวฐานะดีในหมู่บ้าน ทุกคนมีเงินฝากธนาคารจำนวนเงินสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็ไม่เคยล้มตัว กลับมามีกำลังใจและเพิ่มความขยันหมั่นเพียรมากขึ้น เพื่อร่วมกันสร้างฐานะครอบครัวให้มั่นคงยิ่งขึ้นต่อไป

อาชีพใหม่ของครอบครัวคำแก้วคืออาชีพการซ่อมแซมและดัดแปลงเสื้อผ้า เป็นอาชีพที่เปลี่ยนแปลงฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวคำแก้วได้เป็นอย่างดี ทำให้ทุกคนในครอบครัวของคำแก้วประจักษ์แล้วว่า “ยังมีงานอาชีพอีกมากมายที่จะสามารถสร้างขึ้นใหม่ได้ หากรู้จักคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ จะจัดความยากไร้ สุขสบายทั้งครอบครัว”

ปัจจุบันมีผู้มาประกอบอาชีพการซ่อมแซมและดัดแปลงเสื้อผ้าตามอย่างครอบครัวของคำแก้วทั้งหญิงและชายหลายคน เพราะลงทุนน้อยแต่รายได้ดี เพียงมีความรู้เรื่องการตัดเย็บ ซ่อมแซมและดัดแปลงเสื้อผ้า มีจักรหนึ่งหลังพร้อมอุปกรณ์การตัดเย็บ รั่มหนึ่งคัน ก็ประกอบอาชีพได้ และเสียค่าใช้จ่ายเช่าที่จากเทศบาลเพียงวันละ ๕ บาทเท่านั้น

แม้จะมีผู้มาประกอบอาชีพการซ่อมแซมและตัดแปลงเสื้อผ้าตามอย่างครอบครัวของ
 คำแก้วหลายคน ก็ไม่ทำให้ผู้มาใช้บริการร้านของครอบครัวคำแก้วลดลงแต่ประการใด กลับมี
 ผู้มาใช้บริการเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะทุกคนในครอบครัวของคำแก้วยึดถือคติที่ว่า “บริการดี
 ฝีมือเรียบร้อย ทำงานรวดเร็ว ตรงต่อเวลา ราคายุติธรรม” เป็นหลักปฏิบัติในการประกอบ
 อาชีพมาโดยตลอด

เมื่อครอบครัวของคำแก้วมีเงินฝากในธนาคารเพิ่มมากขึ้น และมองเห็นว่าอาชีพ
 การซ่อมแซมและตัดแปลงเสื้อผ้าเป็นอาชีพอิสระที่ทำรายได้ดี อันเนื่องมาจากสังคมปัจจุบัน
 คนส่วนใหญ่จะออกไปทำงานนอกบ้าน จึงไม่ค่อยมีเวลาในการทำสิ่งต่าง ๆ แม้แต่อาหารที่
 รับประทานก็มักจะซื้อประเภทอาหารสำเร็จรูปที่บรรจุในถุงพลาสติกกลับบ้าน ยิ่งถ้าเป็นการซ่อมแซม
 และตัดแปลงเสื้อผ้าเก่าด้วยแล้ว ก็คงจะไม่มีเวลาทำกัน เพราะเห็นเหนื่อยจากการออกไปทำงาน
 นอกบ้านทั้งวัน นอกจากนั้นยังไม่มีร้านใดที่จะรับซ่อมแซมเสื้อผ้าโดยตรง ดังนั้นครอบครัวของ
 คำแก้วจึงวางแผนจะขยายงานเปิดร้านเป็นของตนเอง ชื่อจักรเย็บผ้าเพิ่มอีกหนึ่งหลัง เพื่อจะ
 ได้สามารถรับและทำงานได้มากยิ่งขึ้นทั้งกลางวันและกลางคืน โดยไม่ต้องเสียเวลาในการขนย้าย
 สิ่งของไปกลับทุกวัน และยังสามารถจัดหาเสื้อผ้าสำเร็จรูปและงานประดิษฐ์ต่าง ๆ มาไว้จำหน่าย
 ในร้านได้อีกด้วย ทุกคนในครอบครัวของคำแก้วต่างมุ่งมั่นที่จะทำให้สำเร็จตามแผน โดยยึดคติ
 ที่ว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จต้องอยู่ที่นั่น”

คำแก้สอนน้อง

ทุกวันศุกร์ หลังจากรับประทานอาหารเย็นเสร็จแล้ว คำแก้วและน้องๆ จะร่วมวงคุยกันที่ระเบียงหน้าบ้านเป็นการพักผ่อนในวันสุดสัปดาห์ ใครมีเรื่องอะไรก็เล่าสู่กันฟัง เล่านิทานบ้าง คุยเรื่องสนุกสนานบ้าง ทั้งนี้เพราะที่บ้านของคำแก้วไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์เหมือนบ้านอื่นๆ แม้ว่าขณะนี้จะมีเงินมากพอที่จะซื้อเครื่องรับโทรทัศน์ได้ แต่นางคำแก้วบอกว่า “การใช้จ่ายเงินต้องระมัดระวัง ควรใช้โน้สื่งที่จำเป็นเท่านั้น โทรทัศน์ไม่ใช่สิ่งจำเป็นสำหรับพวกเรา นอกจากนั้นยังทำให้เสียเวลาในการทำงาน และอาจทำให้เสียผลการเรียนอีกด้วย”

เมื่อทุกคนมาพร้อมกันแล้ว คำแก้วได้ถามน้องๆ ถึงการเรียนในสัปดาห์นี้ว่าเป็นอย่างไรบ้าง และมีปัญหาอะไรหรือไม่ น้องๆ ทุกคนตอบว่าไม่มีปัญหาอะไร สามารถเรียนทันเพื่อน และทำการบ้านเสร็จเรียบร้อยทุกวัน

“ดีแล้วจ้ะ ขอให้น้องทุกคนตั้งใจเรียน ขยันทำการบ้าน อ่านหนังสือ เรียนอะไรไม่เข้าใจก็ให้ถามคุณครู ไม่ต้องอายหรือกลัวคุณครูดู ท่านยังดีใจที่เรากล้าถามและสนใจการเรียน ที่ส่งสารแม่ต้องทำงานหนักเพื่อพวกเรา ถ้าพวกเราเรียนเก่ง แม่จะได้ภูมิใจ มีกำลังใจทำงาน ต่อไปเราอาจจะได้ทำงานดีๆ มีเงินเลี้ยงดูแม่เมื่อแก่เฒ่าให้ท่านมีความสุข”

“พี่คำแก้วคะ หนูอยากเย็บจักรเป็นและซ่อมแซมเสื้อผ้าได้เหมือนแม่กับพี่ จะได้ช่วยงานแม่กับพี่ได้มากขึ้น ทำงานได้มาก เราก็มีเงินมาก พี่ช่วยสอนหนูด้วยได้ไหมคะ” คำพาพูดกับคำแก้ว

“ได้สิจ้ะ ดีเสียอีก ผูกให้เก่งไว้ตั้งแต่ตอนนี้ จะได้ซ่อมแซมเสื้อผ้าของตัวเองได้ ช่วยงานพี่กับแม่ได้ และที่สำคัญก็คือถ้าผูกไว้ตั้งแต่ตอนนี้ พอถึงเวลาครูสอน น้องจะเก่งและชำนาญกว่าทุกคนในห้อง”

“ที่ครับ ผมกับคำพองเป็นผู้ชาย คงไม่ต้องฝึกไข่มุขครับ เพราะเป็นงานของผู้หญิง” คำพองถามขึ้นบ้าง

“คำพอง น้องคงเข้าใจผิดแล้วนะจ๊ะ คุณครูอรพินบอกว่าทุกวันนี้เขาไม่ได้แยกว่าเป็นงานผู้หญิงหรืองานผู้ชาย เรียนด้วยกันได้ทั้งนั้น อยู่ด้วยความถนัด ความสนใจ การประกอบอาชีพก็เหมือนกัน ผู้ชายเป็นช่างเสริมสวย ช่างตัดเสื้อสตรีมีชื่อเสียงก็มาก ส่วนผู้หญิงเป็นช่างตัดผมชาย เป็นวิศวกร เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดอำเภอ ตำรวจ ทหารก็มี อยู่ที่มีความรู้ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และยิ่งสนใจใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ให้ความรู้รอบด้าน ยิ่งเป็นผลดีแก่ตัวเราเอง อย่างน้อยก็สามารถช่วยตนเองและครอบครัวได้อย่างเป็นเรื่องงานตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้านี้เป็นต้น”

“ที่ครับ ผมเรียนชั้น ป. ๔ จะฝึกได้หรือเปล่าครับ” คำพองถามขึ้นบ้าง

“ได้สิจ๊ะ เราเริ่มฝึกจากง่าย ๆ ไปก่อน ยังฝึกตั้งแต่ยังเล็กและฝึกไปเรื่อย ๆ พอน้องโตเท่าที่ น้องจะยิ่งเก่งและมีความชำนาญมากขึ้น”

“ที่คะ ถ้ายังชั้นที่สอนพวกเราทุกคนพร้อมกันเลยดีไหมคะ จะได้ฝึกให้เก่ง ๆ ทุกคนจะได้ช่วยแม่กับพี่ได้ และเมื่อแม่เปิดร้านซ่อมแซมและตัดแปลงเสื้อผ้า จะได้ช่วยกันหลายแรง เราจะได้เงินมาก ๆ” คำพาสโนความเห็น

“ดีจ๊ะ ที่ได้ศึกษาและบันทึกความรู้เกี่ยวกับงานตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้าหลายเรื่อง คุณครูอรพินซึ่งสอนวิชางานบ้านได้สอนพี่และเพื่อน ๆ ในชั้นทั้งในเรื่องทฤษฎีและเน้นให้พวกเราฝึกปฏิบัติ พร้อมทั้งแจกใบความรู้และใบงานให้นักเรียนทุกคนในชั้นไปฝึกเพิ่มเติมหาความชำนาญ มีภาพประกอบด้วย อ่านเข้าใจง่าย ทุกคนที่ฝึกตามขั้นตอนจากใบความรู้และใบงานก็จะทำได้ คอยเตือนะที่จะไปหยิบมาให้ดู” คำแก้วพูดแล้วลุกเดินเข้าไปในห้อง หยิบเพิ่มรวมใบความรู้และใบงานต่าง ๆ ที่ขยำเย็บเสื้อผ้าควรจะเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญออกมาด้วย

“พี่คำแก้ว หนูขอดูหน่อยค่ะ ถ้าหนูอ่านและศึกษาจากเอกสารชุดนี้แล้ว หนูจะทำได้ไหมคะพี่” คำพาดถามพี่สาวด้วยความสนใจ

“ทำได้สิ ข้อสำคัญเราจะต้องฝึกปฏิบัติจริงเป็นขั้นตอนจนเกิดความชำนาญ ถึงจะทำเป็นอาชีพได้” คำแก้วตอบน้องสาวพร้อมกับยื่นเพิ่มเอกสารให้

“แหม น่าสนใจจริง ๆ นะคะ” คำพาดพูดขึ้นหลังจากได้รับเอกสารจากคำแก้วมาเปิดดูแล้ว “หนูจะอ่านและลองฝึกดูตามอย่างที่คุณครูและพี่คำแก้วเสนอแนะค่ะ ขอขอบคุณพี่คำแก้วอีกครั้งหนึ่งค่ะ แล้วอย่าลืมสอนหนูด้วยนะค่ะ”

“นี่คำพา ที่จะแนะนำให้อีกอย่างหนึ่ง น้องจะต้องศึกษาเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการเย็บด้วยมือก่อน เพราะการเย็บด้วยมือเป็นความรู้พื้นฐานของการตัดเย็บเสื้อผ้า แล้วขั้นต่อไปจึงจะเรียนรู้เรื่องส่วนประกอบของจักร และหน้าที่ของส่วนต่างๆ ตลอดจนวิธีใช้ เอ้อ แล้วเรื่องต่อไปเป็นเรื่องอะไรอีกนะ ลองเปิดต่อไปดูซิ-

“การฝึกถักจักรคะ เรื่องนี้สำคัญนะค่ะคำแก้ว เรื่องต่อไปคือการแก้ไขเมื่อจักรเกิดขัดข้อง หนูคิดว่าเรื่องนี้สำคัญเหมือนกัน เพราะถ้าทำไม่เป็นก็ต้องไปจ้างเขา เสียเงินเปล่าๆ” คำพาเปิดเอกสารไปพลาง พุดไปพลาง

“ใช่แล้วจ้ะ เอาละหลังจากมีความรู้เรื่องวิธีใช้ วิธีถักจักร และการแก้ไขเมื่อจักรเกิดขัดข้องแล้วต่อไปก็จะเป็นเรื่องการเย็บตะเข็บต่างๆ ด้วยจักร และข้อควรจำที่ผู้มีอาชีพนี้จะต้องปฏิบัติ คือ ข้อควรจำในการเย็บจักรและการดูแลรักษาจักร ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง-

“นั่นสิค่ะพี่คำแก้ว หนูก็คิดว่ามันสำคัญมากเหมือนกัน” คำพาเห็นด้วยกับคำพูดของพี่สาว

“สำคัญทุกเรื่องแหละคำพา ข้อสำคัญก็คือถ้าน้องคิดอยากจะมีอาชีพเป็นช่างเย็บเสื้อผ้าละก็น้องจะต้องขยัน และอดทน เข้าใจใหม่ สำหรับแฟ้มเอกสารที่พี่เอามาให้ดูนี้มีภาพประกอบ อ่านเข้าใจง่าย บางเรื่องดูแค่ภาพ ไม่ต้องอ่านคำอธิบาย ก็สามารถจะทำความเข้าใจและทำตามได้ ใครสนใจเรื่องไหนก็หยิบเอาไปอ่านก่อนทีละเรื่อง อ่านเสร็จแล้วก็เอามาเก็บไว้ในแฟ้ม แล้วเอาเรื่องใหม่ไปอ่านต่อ เวลาอ่านต้องอ่านให้เข้าใจแล้วฝึกปฏิบัติตาม ส่วนการฝึกเย็บจักร ก็จะช่วยฝึกให้ก่อนเพราะต้องระมัดระวังเรื่องความปลอดภัย และถ้าใครไปอ่านหนังสือในท้องสมุดของโรงเรียน แล้วพบเรื่องเกี่ยวกับการตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้าที่แตกต่างจากที่เราถืออยู่ ให้จดมาใส่แฟ้มของเราไว้ เพื่อพวกเราจะได้ศึกษาให้มีความรู้มากขึ้นและกว้างขวางยิ่งขึ้น-

น้องๆ ของคำแก้วต่างสนใจอ่านใบความรู้และใบงาน และฝึกปฏิบัติตามเป็นขั้นตอนแต่ละเรื่อง โดยมีคำแก้วและแม่ให้คำปรึกษาและดูแลการฝึกให้เกิดความชำนาญ ทั้งสองได้เตือนให้เด็ก ๆ ระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ด้วย

คำแก้วสอนน้องเรื่องการตัดเย็บและ
ซ่อมแซมเสื้อผ้าตามใบความรู้และใบงานต่างๆ
ท้ายบทนี้ ใครสนใจใคร่ศึกษาและฝึกปฏิบัติตาม
คำแก้วก็ยินดี

ภาคเสริมความรู้
ประสบการณ์ และทักษะ
สำหรับผู้สนใจงานพื้นฐานของการตัดเย็บเสื้อผ้า
เพื่อนำไปสู่อาชีพ

การเย็บด้วยมือ

การเย็บด้วยมือมีความสำคัญและจำเป็นต่อการตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้า แม้จะมีจักรเย็บผ้าแล้วก็ตาม ทั้งนี้เพราะเสื้อผ้าบางแบบหรือบางส่วนของเสื้อผ้า หากเย็บด้วยจักรจะทำให้คุณค่าของเสื้อผ้านั้นลดลง แต่ถ้าเย็บด้วยมือจะทำให้เสื้อผ้านั้นเพิ่มคุณค่า เช่น ชายเสื้อ ชายกระโปรง รอบปลายแขนเสื้อ เป็นต้น หากใช้เย็บด้วยมือคือการสอย จะเพิ่มคุณค่าให้แก่เสื้อผ้านั้นๆ นอกจากนั้นแม้ส่วนที่ต้องเย็บด้วยจักรก็ยังจำเป็นต้องเนาก่อนการเย็บด้วยจักร การพุนผ้าก็ต้องเย็บด้วยมือ หรือแม้งานที่ต้องการความละเอียดสวยงามก็ต้องใช้การเย็บด้วยมือ ประกอบ เป็นการส่งเสริมความประณีต ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และฝึกการเย็บด้วยมือ เพื่อประกอบการตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้าด้วยจักรให้เสื้อผ้านั้นๆ มีคุณค่า หากไม่มีจักรก็สามารถตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้าด้วยมือได้ตามขั้นตอนต่างๆ ดังที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้

การเย็บด้วยมือ มี ๓ ลักษณะ คือ การเนา การดัน และการสอย

๑. การเนา ทำได้ ๔ แบบ คือ

๑.๑ เนาไม่เท่า (Uneven basting) คือ

การเนาห่างๆ และถี่ๆ สลับกันไป ใช้สำหรับเนาเส้นนำ เนาชายผ้า เป็นต้น การเนาแนวยาวอยู่ข้างบน แนวสั้นอยู่ข้างล่าง แบบเนาไม่เท่านี้เย็บได้เร็ว แนวถี่ที่อยู่ใต้ผ้าช่วยให้แน่น และแนวห่างบนผ้าช่วยให้เห็นเส้นยาว เย็บจักรตามได้ง่าย วิธีเนาชนิดนี้ใช้เนาเมื่อประกอบตัวเสื้อสำหรับลองตัว และต้องการเส้นนำ

๑.๒ การเนาเสมอกัน ๒ ด้าน (Even basting)

ตะเข็บเนาทั้งใต้ผ้าและบนผ้า ใช้ในที่ที่มีการเผื่อผ้า เช่น ผ้ายีนใหญ่ต้องการให้เย็บเท่ากันกับผ้ายีนเล็ก หรือในที่ที่มีริมผ้าเป็นเส้นโค้ง แต่ละช่วงของการเนา จะห่างกันประมาณ ๑ ซม.

๑.๓ การเนาแบบช่างเสื้อ (Tailor tacks) คือ

ก้าวยาว ๑ ครั้ง ก้าวสั้น ๒ ครั้ง ทำได้เร็วมาก ถ้าใช้เข็มยาวๆ และผ้าที่ไม่ต้องการผินหรือเนาเพื่อทำเส้นนำ

๑.๔ เนาะเลียง (Diagonal basting) ใช้เมื่อจะเนาผ้าชิ้นในกับผ้าชิ้นนอกให้อยู่ด้วยกัน หรือเมื่อเชื่อมรังคุมกันด้วยผ้า และกระเปาะเจาะที่ทำเสร็จแล้วรอการเย็บประกอบตัวเสื้อ เพื่อมิให้รังคุมและกระเปาะนั้นแยกเสียรูป

๒. การด้น การด้นคือการเย็บชนิดทางเข้มนั่นเองอย่างถึ ใช้เป็นการเย็บถาวร เย็บถึเท่าใดก็จะทนทานมากเท่านั้น การด้นมี ๒ ชนิด คือ

๒.๑ การด้นธรรมดาหรือด้นตลุย (Running stitch) คือ การทางเข้มนั่นเองที่ละหลาย ๆ ครั้ง หรือทีละครั้งก็ได้ แล้วแต่ลักษณะของผ้า ตะเข้บนผ้าด้านนอกและด้านในจะเหมือนกัน เป็นวิธีที่ง่ายที่สุดในการเย็บด้วยมือ อาจใช้สำหรับการเย็บผ้าให้ย่น หรือเย็บเพื่อต้องการให้เสร็จเร็ว

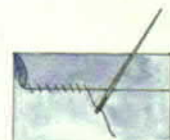
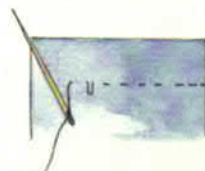
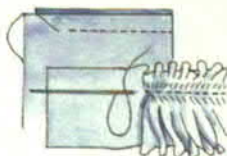
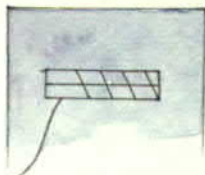
๒.๒ ด้นดอยหลัง มี ๒ วิธี คือ

- ด้นดอยหลัง (Back-stitch) คือ การทางเข้มนั่นเองไป ๑ ครั้ง ดึงด้ายขึ้น แล้วกลับย้อนทางตรงกลางของฝีเข็มแรก เป็นการด้นที่แน่นหนามาก ไม่มีเนื้อที่ผ้าว่างระหว่างฝีเข็ม ใช้แทนการเย็บจักรได้ ลักษณะของฝีเข็มด้านบนเหมือนเย็บด้วยจักร แต่ด้านในจะมีด้ายซ้อนกันแน่นหนา

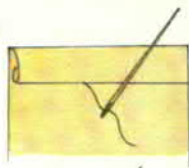
- ด้นดอยหลังแบบดำน้า (Prick stitch) ซึ่งนิยมใช้ในการติดซิปป หรือใช้ในการติดผ้ารองใน วิธีทำคือแต่ละฝีเข็มจะห่างกันประมาณ $\frac{1}{2}$ ซม. แล้วทางข้ามด้านถูกประมาณ ๒ เส้นด้ายของผ้า

๓. การสอย คือ การเย็บให้ผ้า ๒ ชิ้นติดกัน ไม่ให้เห็นรอยเย็บชัดเจนที่ผ้าด้านนอก เช่น ชายประโปร่ง ชายเสื้อ ฯลฯ การสอยที่นับว่าดีนั้นต้องเห็นที่ด้านหน้าให้น้อยที่สุดระยะของการสอยนั้นต้องแล้วแต่ความกว้างของการพับและชนิดของผ้า คือ

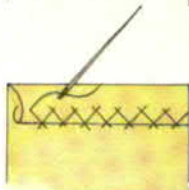
๓.๑ สอยพัน (Hemming stitch) เป็นการสอยที่มองเห็นด้ายทางด้านผิด แต่เป็นการสอยที่แข็งแรงทนทานกว่าการสอยซ้อน นิยมสอยชายกางเกงเด็กชาย เสื้อผ้าเด็ก เสื้อชุดที่ใช้อยู่กับบ้าน สอยชายผ้าที่ใช้ตกแต่งภายในบ้านต่าง ๆ

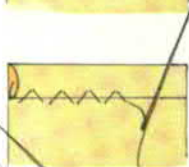
๓.๒ สอยซ่อนเส้นด้าย (Slip stitch) คือการ
สอยที่สอดเข็มเข้าไปในรอยพับ ผ่านด้ายออกมาแล้วสอยสะกด
จากผ้าชั้นล่าง ๑ ถึง ๒ เส้นด้าย แล้วสอดเข็มเข้าไปในรอยพับ
ผ้าชั้นบนทำอย่างนี้เรื่อยไป ใช้สำหรับสอยเสื้อและกระโปรง
สตรี การสอยแบบนี้ไม่ทน

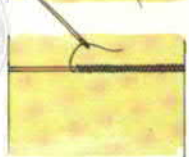
๓.๓ สอยแบบฟันปลา (Herringbone stitch)
ใช้สำหรับสอยชายกระโปรง นิยมใช้สำหรับผ้าหนาๆ เช่น
ผ้ากำมะหยี่ ผ้าขนสัตว์อย่างหนา และผ้าที่ต้องการให้เกิดการ
ยืดหยุ่นในการสอย ถ้าใช้กับผ้าบางจะทำผิวย่นๆ ผ้าหนา
ทำผิวย่นๆ ได้

๓.๔ สอยแบบเกาะเกี่ยว (Catch stitch)
เป็นการสอยที่คล้ายกับการสอยแบบฟันปลาแต่ง่ายกว่า ใช้
สำหรับสอยริมผ้ารองในติดกับตัวเสื้อ โดยการแทงเนื้อผ้า
สะกดให้ติดเพียง ๒ หรือ ๓ เส้นด้าย

๓.๕ การสอยหลบหลังคา (Whipping stitch)
ใช้ผ้า ๒ ชั้นพับริมเข้าข้างใน สอยเช่นเดียวกับการสอยตะเข็บ
ที่นอน ลักษณะการสอยเหมือนสอยฟัน แตงเข็มให้ลึกลงไป
ในเนื้อผ้าประมาณ $\frac{1}{2}$ ซม.

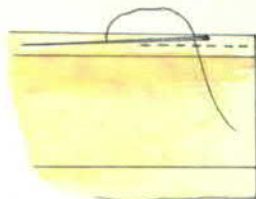

ตะเข็บต่างๆ

๑. ตะเข็บฝึกแค มี ๒ ชนิด คือ

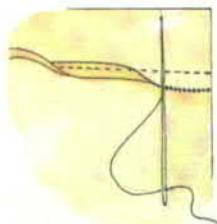
๑.๑ ตะเข็บฝึกแคชั้นเดียว ใช้ผ้าชั้นเดียว
พับริมเข้าหาตัว แล้วใช้เข็มร้อยด้าย ทางขึ้นทางลงให้
ระยะเท่ากัน

๑.๒ ตะเข็บฝึกแค ๒ ชั้น ใช้ผ้า ๒ ชั้น
ประกบกัน แล้วพับริมผ้าทั้ง ๒ ชั้น เข้าหาตัวหรือ
นอกตัวก็ได้ แล้วแต่ความต้องการ ใช้เข็มร้อยด้าย
ทางลงบนผ้า เอาปลายเข็มทางขึ้นทางซ้าย นับเส้น
ด้ายให้ห่างจากกัน ๘ เส้น (ถ้าจะให้ถี่ก็เว้นเส้นด้าย
ให้น้อยเส้น) ดึงด้ายขึ้นให้ตึง ทางเข็มนอนลงไปใน
ระหว่างเส้นด้ายที่เว้นไว้แล้ว ๔ เส้น ทำอย่างนี้
เรื่อยๆ ไป

ตะเข็บฝึกแค

๒. ตะเข็บแบน ใช้ผ้า ๒ ชั้น หันด้านที่ถูกเข้าหา
กัน ริมผ้าทั้งสองต้องเสมอกัน เอาด้ายร้อยเข็ม แล้ว
ดันด้ายหลังหรือจะใช้จักรก็ได้ และใช้กรรไกรตัด
ริมผ้าให้ชิดกับด้านที่เย็บ พับริมผ้าที่เย็บ กดให้เรียบ
ใช้เข็มเย็บอีกครั้งหนึ่งเรียกว่าตะเข็บแบน หรือเอา
ตะเข็บฝึกแคเย็บแล้วขึ้นหนึ่งมาเย็บเป็นตะเข็บแบนอีก
ก็ได้ โดยพับตะเข็บส่วนบนลงมาให้ติดกับชั้นล่างแต่
เพียงชั้นเดียว แล้วใช้เข็มที่ร้อยด้ายไว้แล้วทางขึ้นล่าง
ติดกับชั้นบนให้ได้รอยเสมอกัน

ตะเข็บแบน

๓. ตะเข็บเข้าตัว เอาริมผ้าด้านในต่อด้านใน (ทางตะเข็บออก) ประกบกัน ใช้เข็มที่ร้อยด้าย
แล้วดันให้ริมเรียบเสมอกัน ขลิบด้ายที่ลွှ่ยจากริมผ้าออกให้เรียบร้อย แล้วพลิกผ้ากลับ พับ
ตรงตะเข็บมาซ้อนริมผ้าทั้งสองชายไว้ข้างใน ผ่าด้านนอกกลับไปอยู่ทางด้านใน แล้วจึงพับเย็บ
ให้ติดกัน จะใช้จักรเย็บก็ได้

การเย็บเป็นลวดลายต่าง ๆ สำหรับตกแต่งเสื้อผ้า

การตัดเย็บและซ่อมแซมเสื้อผ้า ถ้ารู้จักนำการเย็บเป็นลวดลายมาใช้ได้เหมาะสม จะทำให้เสื้อผ้าสวยงามเพิ่มคุณค่าได้ การเย็บเป็นลวดลายต่าง ๆ มีดังนี้

ลายลูกโซ่

๑. ลายลูกโซ่

วิธีทำ

- เมื่อเอาด้ายร้อยเข็มแล้ว ก็แทงเข็มได้ผ้า ให้ปลายเข็มขึ้นมาข้างบน แล้วดัดด้ายเป็นรูปกลม หรือยาวก็ได้
- แทงเข็มที่รอยเดิมเท่าที่เข็มแทงขึ้นไว้ มาแทงขึ้นเป็นรอยเส้นตรง

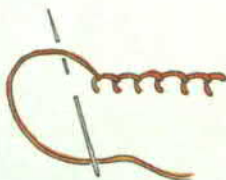

ลายลูกโซ่บิด

๒. ลายลูกโซ่บิด

วิธีทำ

- เอาเข็มที่ร้อยด้ายแล้ว แทงเข็มได้ผ้า ให้ปลายเข็มขึ้นมาข้างบน แล้วดัดเป็นวงกลม
- แล้วแทงเข็มข้างเส้นด้ายลงมาเป็นเส้นตรง คล้ายลูกโซ่

ลายลูกโซ่ฟันปลา

๓. ลายลูกโซ่ชนิดฟันปลา

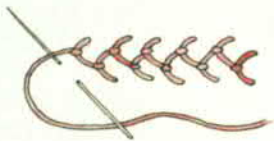
วิธีทำ

- ทำอย่างลูกโซ่ แต่หยักให้เป็นฟันปลา

๔. ลายตะเข็บหนาม

วิธีทำ

- แทงเข็มที่ร้อยด้ายแล้วจากใต้ผ้าขึ้นมาข้างบน แล้วควัดด้ายให้เป็นวงกลม แทงเย็บเป็นมุมมาหาเส้นตรง
- อย่างเดียวกับรูปที่ ๑ แต่แทงข้างบน ๑ ครั้ง ข้างล่าง ๑ ครั้ง หรือแทงเข็มข้างบน ๒ ครั้ง ข้างล่าง ๒ ครั้งก็ได้ แต่ต้องทำลักษณะเดียวกัน

ลายตะเข็บหนาม

๕. ลายลูกโซ่ชนิดใบไม้และดอกไม้

วิธีทำ เอาด้ายร้อยเข็ม แทงเข็มขึ้น แล้วแทงเข็มลงใต้ผ้าขึ้นให้เป็นรูปสามเหลี่ยม จะเห็นเป็นรูปคล้ายใบไม้และดอกไม้

ลายลูกโซ่ใบไม้

๖. ลายตะเข็บคดกฤษฎีหนาม

วิธีทำ

- เมื่อเข็มนั้นมีด้ายอยู่แล้ว จงแทงเข็มจากข้างใต้ขึ้นมาข้างบน แล้วควัดด้ายเป็นวงกลม แทงให้เยื้องเป็นลายคดกฤษฎี
- แล้วแทงเข็มริมเส้นด้าย อันแรกแทงเข็มลงไป แล้วไปแทงขึ้นเป็นเส้นตรง ย้อนเข็มมาร้อยในห่วงไหมอันแรก ให้ตรงเส้นเดิม มีรูปคล้ายหนาม
- ทำขึ้นข้างหนึ่ง ลงข้างหนึ่ง ในลักษณะเดียวกัน

๗. ลายตะเข็บพื้นตัวหนอนขด

วิธีทำ

- เอาเข็มที่มีด้ายร้อยแล้ว แทะเข็มจากข้างล่างขึ้นทางบน วางเข็มริมโคนด้าย แล้วเอาด้ายพันให้พอกับความต้องการ

- เมื่อจะดึงเข็ม ต้องเอาหัวแม่มือกดเส้นด้ายไว้ แล้วจึงค่อยๆ ดึงเข็มให้หมดด้าย แทะลงที่เดิม แล้วข้ามไปทำที่อื่น ทำในลักษณะเดียวกัน

ลายตัวหนอนขด

๘. ลายตะเข็บตัวหนอนยาว

วิธีทำ

เอาเข็มที่ร้อยด้ายอยู่แล้ว แทะเข็มจากทางล่างขึ้นมาข้างบน เว้นระยะให้ห่างพอสมควร แล้วทะเข็มไปหารอยเก่า ดึงให้ด้ายเป็นห่วง แล้วเอาด้ายพันที่เข็มให้ได้เท่ากับที่เว้นระยะที่ห่างนั้น ดึงเส้นด้ายที่ร้อยทางช่องเข็มให้ตึง แล้วดึงเข็มขึ้น แทะเข็มลงไปที่เดิม จะทำเป็นดอกหรือใบไม้ก็ได้

ลายตัวหนอนยาว

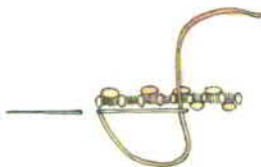
๙. ลายตะเข็บเย็บด้วยเข็มโตและเป็นช่อง (ที่ทำด้วยเข็มโต เพื่อให้เนื้อผ้าเป็นช่องจะได้เย็บง่าย)

วิธีทำ

- เอาด้ายร้อยเข็ม แล้วทะเข็มจากล่างขึ้นมาข้างบน

- แทะเข็มถอยหลังมาขึ้นช่องเดิม แล้วดึงให้แน่น แทะอีกครั้งหนึ่ง แล้วทะเข็มเฉลียงลงมาล่าง ย้อนไปขึ้นช่องเดิม ดึงให้แน่น เย็บ ๒ ครั้งเหมือนกัน

- แทะเข็มที่ช่องเดิม ๒ ครั้ง แล้วย้อนไปทะเข็มขึ้นที่ช่องบนอันสอง ทำ ๒ ครั้งเหมือนกัน แล้วทะเข็มเป็นแนวตรงที่ทำไว้ครั้งแรก ทำ ๑ ครั้ง และทำเช่นนี้เรื่อยไป

ลายตะเข็บเย็บด้วยเข็มโตให้เป็นช่อง

ลายรูปกระดูกใบไม้

๑๐. ลายตะเข็บรูปกระดูกใบไม้

วิธีทำ ให้ตัดเส้นเย็บทางซ้ายตามเส้นนอน ผ่อนเป็นแนวตรง แล้วแทงเข็มเส้นนอกจากขวาย้อนมาทางซ้าย แทงเข็มจากขวามาขึ้นตรงกลางตะเข็บอีกครั้งหนึ่ง ต่อไปกระยะเส้นด้ายให้เจียง แล้วทำวิธีเดียวกับคราวแรก

๑๑. ลายสานรูปขนมเปียกปูน

วิธีทำ

- เขียนลายเป็นรูปขนมเปียกปูน
- เอาไหมกลุ่มหรือด้ายร้อยเข็ม
- แทงเข็มขึ้นจากริมขอบขวาตรงยอด

ข้ามมาแทงเข็มอย่างคั่นด้อยหลังทางขอบซ้าย แล้วข้ามไปทำด้านขวา เช่นเดียวกับด้านซ้าย วงกระยะให้เสมอกัน ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนแล้วเสร็จ

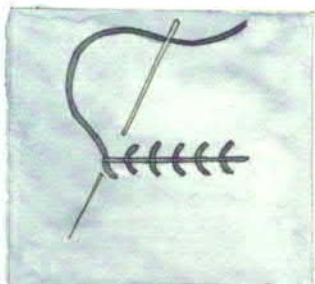

ลายสานรูปขนมเปียกปูน

๑๒. ลายสานรูปกระดูกใบไม้

วิธีทำ

แทงเข็มขึ้นทางริมขอบขวา ตัดเส้นไหม แล้วแทงเข็มลงทางริมขอบขวาใกล้กับที่ขึ้นต้นไว้ แทงเข็มขึ้นใกล้กึ่งกลางทางด้านขวา ตัดเส้นไหม แทงเข็มทางริมขอบซ้ายมาขึ้นใกล้กึ่งกลางทางด้านขอบซ้าย ต่อไปก็ทำทางขอบขวาอีกครั้งหนึ่ง ทางขอบซ้ายครั้งหนึ่ง ทำเรื่อยไปจนเสร็จ

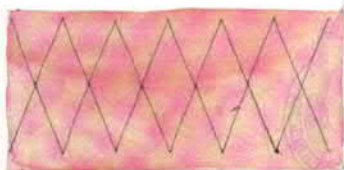
ลายสานลายกระดูกใบไม้

๑๓. ลายตะเข็บคดกฤษฎีมีขีดขวาง

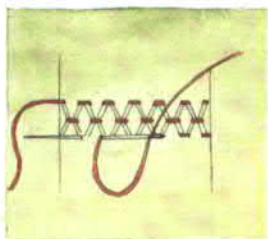
วิธีทำ ให้ตั้งต้นเข็บบางซ้ายตามเส้นนอน ผ่านเป็นแนวตรง แทะเข็มลงไปที่เป็นรูปเจียง แล้วทะเข็มขึ้นเป็นเส้นนอนจากขวาย้อนมาทางซ้าย แทะเข็มขึ้นจากขวามาขึ้นตรงกลางตะเข็บอีกครั้งหนึ่ง ต่อไปอีกกระยะเส้นด้ายให้เจียง แล้วทำวิธีเดียวกับคราวแรก

คดกฤษฎีมีขีดขวาง

รังบัวที่หัดทำ

ลายรังบัว

๑๔. ลายรังบัว ใช้สำหรับทำกระบายหนักหมอน และเสื้อ

วิธีทำ

- เอาด้ายหรือไหมร้อยเข็ม
- ผ้าที่จะใช้ จะเป็นสีหรือขาวก็ได้
- เข็บบจากจุดที่ ๑ ไปหาจุดที่ ๒

แล้วดึงด้ายให้ตึงกัน แทะเข็บบย้อนเข้าอีกครั้งหนึ่งข้ามให้ได้ระยะพอเหมาะแล้วเข็บบตามวิธีเดิม ทำอย่างนี้เรื่อยไปในแถวแรก

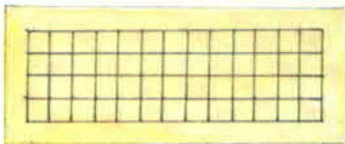
- แถวที่ ๒ ทำอย่างเดียวกับแถวแรก แต่ต้องจับกลับสลับหว่างให้ได้ระยะกัน และตรงแนวเดิม แถวต่อๆ ไปก็ทำอย่างเดียวกัน

๑๕. ลายรวงผึ้ง (Smock) ใช้ทำระบาย ทำ
หน้าหมวกเด็กอ่อนและเสื้อ

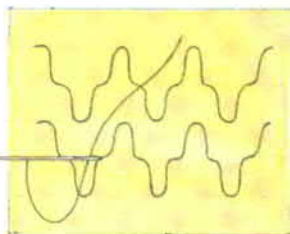
วิธีทำ

- จากจุดหนึ่งไปหาจุดสอง การแทงเข็ม
ต้องแทงลงและแทงขึ้นในจุดแรก ส่วนจุดที่ ๒ ก็
แทงเข็มเช่นเดียวกับจุดแรก ดึงให้ติดกัน แทงซ้ำ
รอยเก่าอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้แน่น แล้วข้ามไหมมาหา
อีกจุดหนึ่ง คือให้ไหมมีเส้นผ่านไว้ ระวังให้ได้ระยะ
เท่ากัน และตรงแนวเดียวกัน

- แบบที่จะทำรวงผึ้ง ถ้าทำได้แล้ว ไม่
ต้องใช้แบบที่ฝึกหัด คือให้ทำด้วยความชำนาญ
(อย่างเดียวกับรับบัว)

ลายรวงผึ้งที่ทำเป็นแบบไว้หัดทำ

ลายรวงผึ้ง

๑ ๒ ๓ ๔ ๑ ๒ ๑ ๒ ๑๖.

ลายเดินไหมเป็นรูปเส้นตรง

วิธีทำ

- เดินเส้นไหมดอยหลังให้เป็นเส้นตรง

จากซ้ายไปขวา แทงเข็มลงที่จุดหนึ่งไปหาจุดสี่
แล้วแทงเข็มขึ้นที่จุดสาม ดึงให้ชิดกัน

- แทงเข็มลงที่จุดสองมาหาจุดหนึ่ง
ทางซ้ายมือ อย่างด้นดอยหลัง แล้วดึงเส้นไหม
ให้ชิดจากจุดสองถึงจุดหนึ่ง เพื่อให้ผ่านนั้น

- เวลาที่แทงเข็มให้ผ้าผ่านขึ้นข้างบน
๑ ครั้ง ลง ๑ ครั้ง

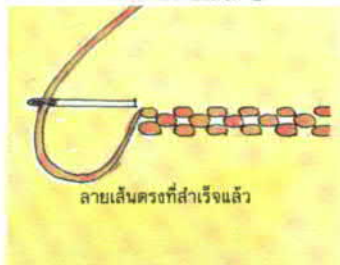
- แถวที่ ๒ ทำตามแถวแรก ระวัง
ให้ผ้าตรงตามกลีบที่ย่นไว้ของแถวแรก

- แถวที่ ๓ ก็ทำอย่างเดียวกับแถวที่ ๒

ภาพแถวที่ ๑

แถวที่ ๒ ทำตามแถวแรก ระวังให้ผ้าตรงตาม
กลีบที่ย่นไว้ของแถวแรก

แถวที่ ๓ ก็ทำอย่างเดียวกับแถวที่ ๒

ลายเส้นตรงที่สำเร็จแล้ว

๑๗. ลายเดินเส้นไหมเป็นรูปฟันปลา

วิธีทำ

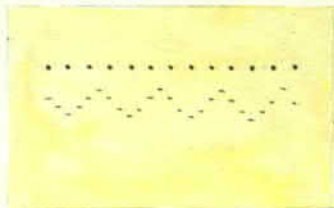
- เดินเส้นไหมอย่างเส้นตรง ให้เป็นชั้นๆ

ตามความต้องการ

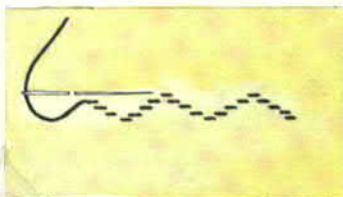
- เวลาที่ทำเป็นฟันปลา ต้องจับกลับให้ตรง จากกลีบของรูปเส้นตรง

- เวลาแทงเข็ม ต้องแทงอย่างเดียวกับรูปเส้นตรง แต่ต้องหักเหมือนฟันปลา

- แถวที่ ๒ อย่างเดียวกับแถวที่ ๑ แต่ต้องตามกลีบแถวที่ ๑ ถ้าเราต้องการจะทำเป็นรูปขนมเบี่ยงปูนก็ได้ แต่ต้องจับกลับตามแนวนนให้ตรงเส้นเสมอ

ลายฟันปลาที่หัดทำ

ลายรูปฟันปลาที่สำเร็จแล้ว

การเพลาะริมผ้าให้ห่างจากกัน

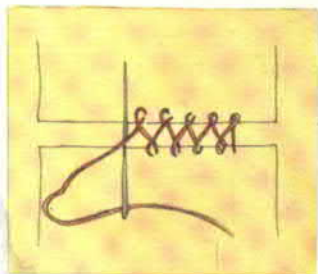
การเพลาะริมผ้าให้ห่างจากกัน คือ การนำริมผ้า ๒ ชิ้นมาต่อกันโดยให้ริมผ้าทั้ง ๒ ชิ้นห่างจากกันด้วยการเย็บให้เป็นลวดลายต่าง ๆ จะช่วยเพิ่มความกว้างของผ้า และเป็นการตกแต่งให้สวยงาม แปลกตาได้อีกด้วย

๑. การเพลาะริมผ้าแบบรูปคดกฤษ

วิธีทำ

- เน้าผ้าที่จะทำทั้ง ๒ ชิ้นลงบนกระดาษแข็ง ให้ริมผ้าทั้งสองชนกัน

- ขึ้นต้นจากซ้ายไปขวา แตะเข็มขึ้นข้างบน ผ่าชั้นล่าง ให้เป็นเส้นเฉียง แล้วแตะเข็มขึ้นไปบนผ้าชั้นบน ให้ด้ายเป็นเส้นเฉียงชนิดเดียวกัน ต่อไปก็ทำอย่างที่ได้อธิบายมาแล้ว

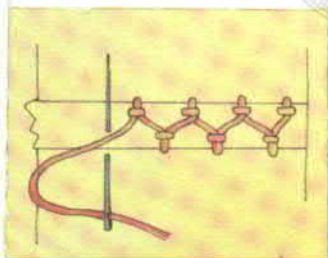
ลายคดกฤษ

๒. การเพลาะริมผ้าแบบรูปคดกฤษมีปม

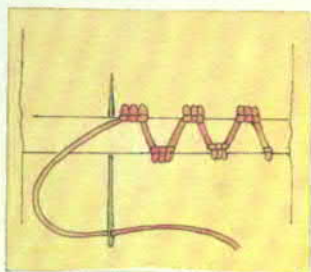
วิธีทำ

- ซึงผ้าทั้ง ๒ ชิ้นที่จะเพลาะลงในกระดาษที่แข็งพอประมาณ แล้วเนาให้ริมผ้าทั้งสองชนกันทั้ง ๒ ชิ้น

- แตะเข็มที่ร้อยด้ายแล้วลงในผ้าชั้นล่าง ผูกเชื่อนไว้ให้แน่น แล้วแตะเข็มขึ้นไปที่ผ้าชั้นบน ห่างจากริมผ้า ๒ เส้นด้าย ต้องแตะเข็มเหมือนด้ายเส้นที่ ๒ และเพื่อให้เป็นห่วง เมื่อดึงเข็มขึ้นแล้ว ห่วงนั้นก็จะมีรูคแน่นเข้ากลายเป็นปม แล้วกลับมาทำผืนล่างเช่นเดียวกันอีก ให้ระยะห่างกัน ๓ เส้นด้าย ทั้ง ๒ ชิ้น ตะเข็บข้างบนก็เหมือนกับตะเข็บข้างล่าง

ลายคดกฤษมีปม

ดักรังคุม

๓. การเพลาะริมผ้าแบบดักรังคุม

วิธีทำ

- เอาผ้าที่จะทำเนาให้ติดพับกระดาษที่แข็งพอประมาณทั้ง ๒ ชั้น ให้ริมผ้าทั้งสองชนกัน
- ให้แทงเข็มที่มีด้ายแล้วอย่างทำรังคุม ๓ ตะเข็บติดๆ กัน ตะเข็บที่ ๑ และที่ ๓ แทะเท่าๆ กัน ส่วนตะเข็บที่ ๒ ให้สูงกว่า ทำอย่างเดียวกับที่อธิบายมานี้ แต่ต้องทำข้างบนครึ่งหนึ่ง ข้างล่างครึ่งหนึ่ง

ส่วนประกอบของจักรและเครื่องมือเครื่องใช้

จักร คือ เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเย็บเสื้อผ้า ซึ่งโดยทั่วๆ ไปตามร้านตัดเสื้อผ้าต้องใช้ เพราะเป็นเครื่องมือที่จำเป็น แต่ปัจจุบันบางบ้านก็มักจะนิยมมีจักรไว้ใช้เพื่อซ่อมแซมเสื้อผ้าง่ายๆ เช่น เปลี่ยนซิป เย็บตะเข็บ หรือฝึกหัดตัดเย็บเสื้อผ้าง่ายๆ ไว้สวมใส่

จักรเย็บผ้าเป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดเย็บ ราคาก็ค่อนข้างสูง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องรู้วิธีใช้และดูแลรักษาให้ดี เพื่อช่วยให้จักรสามารถใช้งานได้นานและเย็บผ้าได้ดี

จักรเย็บผ้า

การแสดงส่วนประกอบของตัวจักรเย็บผ้า

เครื่องมือที่ใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้า

นอกจากจักรซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดเย็บแล้ว ยังมีอุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการตัดเย็บเสื้อผ้าอีก ได้แก่

๑. สายวัด ใช้สำหรับวัดตัวและสัดส่วนของเสื้อผ้า
๒. กรรไกร ใช้ตัดผ้าเพื่อนำมาประกอบเป็นรูปเสื้อ กระโปรงหรือกางเกง ตามแบบที่ได้ตัดไว้
๓. ลูกกลิ้ง ใช้กลิ้งรอยผ้าหรือกลิ้งกระดาษเพื่อสร้างแบบเสื้อ
๔. เข็มหมุด ใช้กลัดผ้าไว้ก่อนที่จะเนาผ้าแล้วสอย
๕. ขอลักเขียนผ้า ใช้เขียนให้เกิดรอยบนผ้าเพื่อสะดวกในการเย็บ
๖. เข็มจักร ใช้สำหรับเย็บผ้า
๗. เข็มเย็บผ้า ใช้สอย เนา ถักรัดตุม ฯลฯ ควรมีหลายๆ ขนาด เพื่อให้เหมาะกับงานที่ใช้ เช่น การสอยต้องใช้เข็มขนาดเล็ก ถ้าเนาใช้เข็มขนาดใหญ่กว่า
๘. กระดาษสร้างแบบ ใช้กระดาษสีขาว สีน้ำตาล หรือกระดาษหนังสือพิมพ์ก็ได้
๙. ดินสอ ไม้บรรทัด ไม้โค้ง ไม้ฉาก ใช้ขีดเส้น วัดสัดส่วนของเสื้อผ้าและตีเส้นเพื่อจะได้เย็บตามรอย
๑๐. หมอนเข็ม ใช้สำหรับปักเข็ม ควรมีขนาดพอเหมาะ ตัวหมอนควรใช้ผืนยัดข้างในเพื่อรักษาเข็มไม่ให้เป็นสนิม
๑๑. เทียนขี้ผึ้ง ใช้สำหรับรูดเส้นด้ายทำให้ลื่นและด้ายแข็งตัว รูดเข็มแล้วจะทำให้เย็บได้ลื่นขึ้นด้วย
๑๒. กระดาษกครอย ใช้รองกลิ้งรอยบนผ้าเพื่อเป็นแนวในการเย็บ ควรเลือกชนิดสีที่ซักออกได้

ส่วนประกอบของจักรและเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับจักร

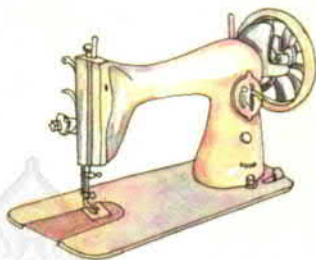
การเก็บรักษา

เมื่อใช้วัสดุอุปกรณ์ในการตัดเย็บเรียบร้อยแล้ว กระดาษ สายวัด ควรม้วนเก็บเข้าที่ เข็มเย็บผ้า เข็มหมุด เข็มจักร ควรเก็บใส่กล่องให้ดี เพราะว่าถ้าทิ้งไว้อาจหล่นและตำเท้าได้ ส่วนวัสดุอื่นๆ ก็ควรเก็บใส่ซองให้เรียบร้อย เพื่อนำมาใช้ในโอกาสต่อไป

หน้าที่ส่วนต่าง ๆ ของจักร

การเย็บจักรต้องอาศัยการฝึกฝนให้ชำนาญ และต้องเข้าใจในส่วนประกอบ พร้อมทั้งกลไกต่างๆ ของการเย็บจักรเป็นสำคัญด้วย ดังนี้

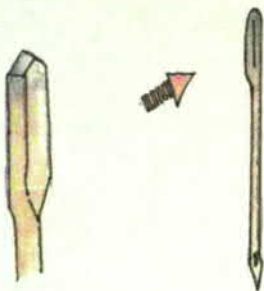
๑. ตัวเครื่องจักรส่วนบน ประกอบด้วย ล้อบังคับ วงล้อจักรที่บังคับด้ายบนหลักเข็มจักร ตีนผี และเข็มจักร ก่อนอื่นควรฝึกฝนการถอดเข็มและด้ายที่คล้องจักรให้เป็น

๒. วงล้อหมุนเครื่องจักรเย็บผ้า เวลาเย็บผ้าต้องใช้มือขวาจับวงล้อหมุนเข้าหาตัว ให้จักรเดิน

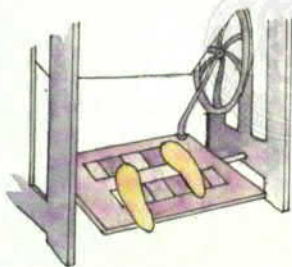
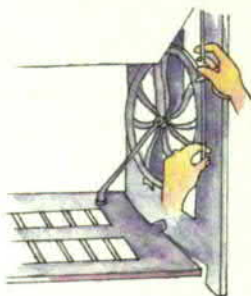
๓. หลักเข็ม มีช่องสำหรับใส่เข็มจักร

๔. เข็มจักร ลักษณะด้านหนึ่งกลม อีกด้านหนึ่งแบน ใช้สำหรับเย็บผ้า

๕. สายพานวงล้อ ก่อนเย็บจักร ต้องใส่สายพานวงล้อลงในร่องวงล้อให้เรียบร้อย

๖. แฉงเหล็กวางเท้าขวาและซ้าย

ควรวางเท้าข้างใดข้างหนึ่งไว้ริมบน ส่วนอีกข้างหนึ่งจะวางเยื้องมาที่ริมล่าง เท้าบนกดให้วงล้อเดิน เท้าล่างจะทำหน้าที่ให้วงล้อสายพานหยุดหรือเดิน

๗. ทำนั้งเย็บจักร

การนั่งเย็บจักรควรนั่งให้ถูกต้อง โดยนั่งตัวตรง เก้าอี้ที่นั่งควรสูงพอเหมาะ เพราะการเย็บผ้าแต่ละครั้ง ผู้เย็บอาจต้องเย็บผ้าทีละนาน ๆ จนกว่าจะเสร็จ

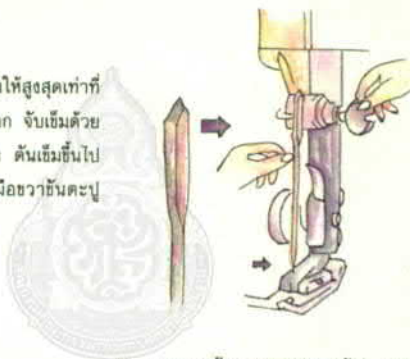

วิธีใช้จักรเย็บผ้า

วิธีใช้จักรเย็บผ้าธรรมดาทุก ๆ ไป มีหลักเกณฑ์คล้ายกัน เว้นแต่วิธีร้อยด้ายของจักรแต่ละชนิดอาจจะไม่เหมือนกัน จะศึกษาได้จากสมุดคู่มือของบริษัท

การใช้จักรเป็นและเก็บรักษาได้ถูกวิธี รู้จักข้อบกพร่องของจักรแต่ละชนิด จะช่วยให้ใช้งานได้นาน และเย็บได้ดี ดังนี้

๑. วิธีใส่เข็มจักร เลื่อนก้านเข็มขึ้นให้สูงสุดเท่าที่จะเลื่อนได้ คลายตะปูเกลียวออก จับเข็มด้วยมือซ้าย หันด้านแบนเข้าด้านใน ดันเข็มขึ้นไปในช่องของก้านเข็มให้สุด ใช้มือขวาขันตะปูเกลียวให้แน่น

๒. การกรอด้วย เวลาจะกรอด้วย คลายเกลียวล้อบังคับเครื่องจักรซึ่งอยู่ทางด้านขวามือของผู้เย็บ โดยหมุนเข้าหาตัว ดึงด้ายผ่านล้อกรอด้วย แล้วพันรอบไส้กระสวย ๒-๓ รอบ สวมกระสวยเข้ากับแกนกรอด้วย ให้สปริงชิดกับล้อบังคับ ปลายเส้นด้ายติดพอดี หมุนล้อบังคับ โดยดึงจักรให้เดินไปเช่นเดียวกับเวลาเย็บผ้า ไส้กระสวยจะหมุนไปตามกงล้อ กรอด้วยเข้ากระสวยจนเต็ม เมื่อกรอด้วยเต็มที่แล้ว เครื่องบังคับกระสวยจะทำให้กระสวยหยุดหมุนเอง

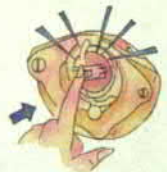
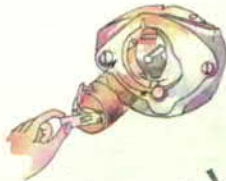

๓. การบรรจุไส้กระสวย จับกระสวยด้วยมือซ้าย ถือไส้กระสวยด้วยมือขวา แล้วบรรจุไส้กระสวยเข้าในตัวกระสวย

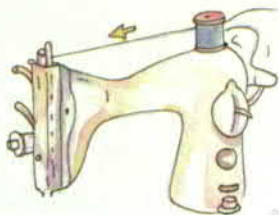
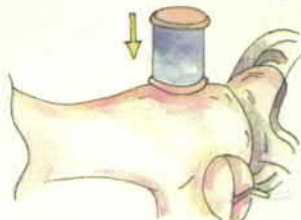
๔. การดึงด้ายออกจากกระสวย สอดด้ายเข้าไปในช่องเล็กๆ ที่ขอบกระสวย แล้วดึงด้ายออกมาให้ยาวผ่านปากกระสวย

๕. การใส่กระสวยจักร หมุนล้อด้านขวามือเข้าหาตัวให้เข็มขึ้นไปสูงสุด เลื่อนฝาปิดจักรตรงกระสวยออก จับบานพับที่ตัวกระสวยข้างนอก ใส่กระสวยให้ตรงช่องพอดี พร้อมทั้งกดไปในช่องให้เข้าที่ จะมีเสียงสปริงดังเบาๆ แสดงว่ากระสวยเข้าที่ดีแล้ว ถ้าใส่กระสวยไม่เข้าที่ เวลาเดินเครื่อง เข็มจะหักทันที

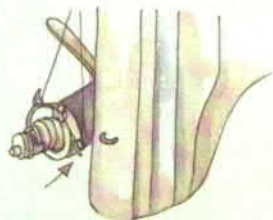
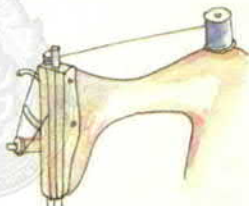
๖. การร้อยด้าย วิธีการร้อยด้ายของจักรแต่ละชนิดนั้นไม่เหมือนกัน ซึ่งจะศึกษาได้จากคู่มือจักรที่ซื้อมา แต่ลักษณะการร้อยด้ายอาจจะคล้ายคลึงกันบ้างในบางส่วน การร้อยด้ายมีวิธีดังนี้

๖.๑ นำหลอดด้ายใส่ไว้ที่แกนหลอดด้าย

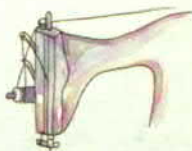
๖.๒ ดึงด้ายมาคล้องไว้ที่ที่บังคับด้าย

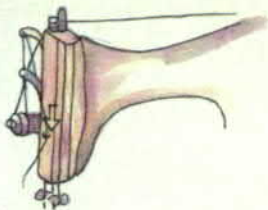
๖.๓ ดึงด้ายมาคล้องที่บังคับด้ายบน โดยคล้องจากด้านล่างขึ้นบน

๖.๔ ดึงปลายด้ายจากที่คล้องด้ายบนมายังที่คล้องด้าย

๖.๕ ดึงด้ายจากที่คล้องด้ายขึ้นไป ร้อยเข้ารูเหล็กกระตุกด้าย

๖.๖ ดึงด้ายให้ผ่านลงไปที่หัวร้อยด้าย

๖.๗ ดึงด้ายลงมาร้อยเข้ากับที่บังคับด้าย

๖.๘ ดึงด้ายเข้าเข็มและปล่อยด้ายไว้

๗. การเย็บ วางผ้าที่จะเย็บลงบนตัวจักร สอดด้ายเข้าไปใต้ตีนผีให้แนวตะเข็บที่ต้องการอยู่ใต้ตีนผี อยู่ใต้ก้านเข็มพอดี วางตีนผีให้ขนานกับริมผ้าที่จะเย็บ ตรวจสอบด้ายบนและล่างให้ยาวประมาณ ๓-๔ นิ้ว และอยู่ด้านหลังของตีนผี ลอดตีนผีลงกับบนผ้า ใช้มือขวาหมุนวงล้อ ให้เข็มเลื่อนลงปักผ้าตรงแนวเย็บพอดี เริ่มเดินจักรช้า ๆ ก่อน แล้วจึงเร่งให้เร็วขึ้น ใช้มือช่วยประคองให้ผ้าเลื่อนไปสม่ำเสมอ

๘. การปลดผ้าออกจากจักร เมื่อเดินจักรไปจนสุดที่หมายแล้ว ก่อนหยุดเข็มสุดท้าย ให้เหล็กกระตุกด้ายขึ้นไปสูงสุด แล้วจึงหยุดจักรตรงนั้นพอดี ดึงผ้าไปด้านหลังเยื้องไปทางซ้าย รวบด้ายทั้งด้ายบนและด้ายล่างไปข้างหลัง ตัดด้ายโดยใช้เหล็กตัดด้ายที่อยู่ด้านหลังเข็มใกล้ ๆ กับตีนผี ปล่อยให้เหลืปลายด้ายใต้ตีนผีประมาณ ๒-๓ นิ้ว เพื่อกันมิให้ด้ายหลุดจากเข็ม

การฝึกถักจักร

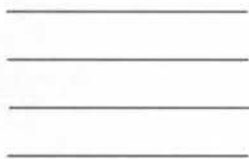
การฝึกถักจักร มีวิธีดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑. วางเท้าซ้ายและเท้าขวาไว้บนแผ่นเหล็กส่วนล่างของจักร วางเท้าให้ถนัด โดยให้เท้าข้างหนึ่งอยู่ริมบน อีกข้างหนึ่งวางให้เยื้องไปข้างล่าง

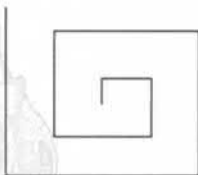
๒. ก่อนที่จะฝึกเดินจักร หมุนเกลียวล้อบังคับออกเพื่อห้ามเข็ม เมื่อนั่งในท่าสบายแล้ว ฝึกถักจักรโดยไม่ต้องใส่เข็ม การถักจักรควรถักให้เดินในจังหวะที่สม่ำเสมอ

๓. ฝึกเย็บจักรโดยไม่ร้อยด้าย โดยการเย็บกระดาดก่อน แล้วขีดเส้นลงบนกระดาด หลังจากนั้นจึงเดินจักรตามเส้นให้เกิดความชำนาญ ดังนี้

ขั้นที่ ๑ เส้นตรง

ขั้นที่ ๒ เส้นหักมุมเป็นเหลี่ยม

ขั้นที่ ๓ เส้นโค้งเป็นวงกลม

ขั้นที่ ๔ เส้นหักมุมซิกแซกเป็นเหลี่ยม

ขั้นที่ ๕ เส้นโค้ง

๔. การร้อยด้ายเข้ารูเข็มและเย็บให้เป็นเส้นต่างๆ ตามรูปโดยการใช้เศษผ้า อาจใช้ดินสอติดเป็นเส้นก่อน การเดินจักรต้องพยายามเดินให้จังหวะสม่ำเสมอกันด้วย

๕. การเตรียมเย็บ จับปลายเส้นด้ายบนไว้ด้วยมือซ้าย ใช้มือขวาหมุนล้อประคับเข้าหาตัว ให้เส้นด้ายอยู่ในระหว่างช่องดินผี

๖. การเย็บ สอดผ้าเข้าใต้ดินผี แล้วลดดินผีลงทับผ้า มือซ้ายป้อนผ้าไว้ มือขวาหมุนล้อประคับเข้าหาตัว พร้อมทั้งเริ่มใช้เท้าถักจักรเดิน ขณะเย็บผ้า ป้อนผ้าตามกำลังจักร อย่าดึงผ้าหรือป้อนผ้าเร็วเกินไป

๗. การปรับความตึงหย่อนของเส้นด้าย ตะเข็บที่ดีต้องมีความตึงหย่อนของด้ายบนและด้ายล่างเท่าๆ กัน ไม่ตึงจนผ้าย่น หรือไม่หย่อนจนตะเข็บหลวม โดยให้ส่วนที่ด้ายบนและด้ายล่างคล้องกันอยู่ที่กลางพอดี ถ้าเส้นด้ายเส้นใดเส้นหนึ่งตึงหรือหย่อน จะทำให้ตะเข็บเป็นถั่วงอก ถ้าด้ายบนหย่อน ด้ายล่างตึง จะทำให้เป็นถั่วงอกด้านล่าง ถ้าด้ายบนตึง ด้ายล่างหย่อน จะทำให้เป็นถั่วงอกด้านบน

การแก้ไขเมื่อจักรเกิดขัดข้อง

ตามปกติผู้เริ่มเย็บจักรใหม่ ๆ มักจะประสบปัญหาด้ายบนลงไปอยู่ในเปลกระสวย ทำให้จักรเกิดขัดข้อง ผิด เดินไม่สะดวก ที่เป็นดังนี้เพราะเหตุว่าผู้เย็บไม่สามารถควบคุมจังหวะในการเดินจักรให้ไปในทางเดียวกันตลอดเวลา จักรทั่วๆ ไปสร้างขึ้นให้ล้อบังคับหันเข้าหาตัว ถ้าหากหมุนกลับ ด้ายบนจะขาดหรือลงไปติดในเปลกระสวยทันที

การแก้ไข เมื่อเกิดขัดข้องดังกล่าวมาแล้ว ขึ้นแรกถอดเข็มจักรออก ปลดสายพานออกจากวงล้อ แล้วพลิกหัวจักรขึ้น ถอดกระสวยออกแล้วใช้ปากคืบ ดึงด้ายออกจากเปลกระสวยให้หมด แล้วลองหมุนดูว่าเครื่องจักรเดินคล่องดีหรือยัง ถ้ายังฝืดอยู่ก็แสดงว่าเส้นด้ายยังติดอยู่ในเปลกระสวย ควรถอดเปลกระสวยออกมาดู ทำความสะอาดชิ้นส่วนทุกชิ้น แล้วหยอดน้ำมันลงในเปลกระสวย พอให้สิ้น แล้วเข็ดให้สะอาด จึงใส่เข้าที่เดิมเสร็จแล้วใส่เปลกระสวย หมุนสกรูให้แน่น เครื่องจักรจะทำงานได้ตามเดิม

จักรเย็บผ้ามักจะประสบปัญหาขัดข้องที่พบบ่อยๆ ๔ ประการ คือ

๑. ด้ายขาด ปัญหานี้อาจเกิดจากการใช้เข็มกลับ หรือใส่เข็มไม่เข้าที่ หรือมีฉะนั้น ด้ายบนอาจตึงเกินไป หรือใช้ด้ายกับเข็มไม่ตรงกัน ไม่สัมพันธ์กัน ควรตรวจดูเป็นชิ้นๆ ตามสาเหตุที่กล่าวแล้ว

๒. ด้ายเป็นถั่ววงอก ปัญหานี้เกิดจากความตึงหย่อนของด้ายบนกับด้ายล่างไม่เท่ากัน

๓. ด้ายลงไปติดในกระสวย

๔. ผิเข็มกระโดด ปัญหานี้อาจเกิดจากการใส่เข็มสั้นไป หรือใส่เข็มไม่ตรงสัมพันธ์กับด้าย เช่นผ้าหนาใช้เข็มกับด้ายเส้นเล็ก หรือมีฉะนั้นเข็มอาจจะतो

การแก้ไขเครื่องจักร

เครื่องจักรที่ทำงานอยู่เสมอย่อมมีการสึกหรอ หรือติดขัดอยู่บ้างเป็นธรรมดา ฉะนั้นผู้ที่เป็นช่างควรจะรู้สิ่งเล็กๆ น้อยๆ ไว้บ้าง เพื่อจะได้แก้ไขได้ด้วยตนเอง เพราะปัญหาทั่วๆ ไปย่อมเกิดขึ้นเสมอในขณะปฏิบัติงาน ดังนี้

ฝั้เชื่อมกระโถด

สาเหตุ	วิธีแก้
๑. ฝั้เชื่อมไม่ถูกวิธี	๑. ฝั้เชื่อมให้ถูกที่ และให้ร่องยาวหันไปทางซ้ายมือ
๒. ร้อยด้ายไม่เรียบร้อย	๒. ตรวจสอบการร้อยด้ายให้เรียบร้อย
๓. หลั้กเชื่อมอยู่สูงผิดปกติ	๓. ลดหลั้กเชื่อมให้ได้ที่
๔. เชื่อมทุ่หรือเชื่อมคด	๔. ตรวจสอบเชื่อมให้เรียบร้อย
๕. ด้ายและเชื่อมไม่เหมาะสมกัน	๕. ควรเปลี่ยนด้ายและเชื่อมให้เหมาะสมกัน

ด้ายบนขาด

สาเหตุ	วิธีแก้
๑. คล้องด้ายไม่เรียบร้อย	๑. ตรวจสอบการร้อยด้ายให้เรียบร้อย
๒. ที่บังคับด้ายแน่นเกินไป	๒. คลายที่บังคับด้ายออกเล็กน้อย
๓. เส้นด้ายโตกว่าเชื่อม	๓. เลือกด้ายและเชื่อมให้มีขนาดพอดีกัน
๔. ฝั้เชื่อมผิด และนำด้ายเขี่ยมาใช้	๔. ตรวจสอบด้ายและเชื่อมเสียใหม่

ด้ายล่างขาด

สาเหตุ	วิธีแก้
๑. เกส็วที่ปักกระสวยแน่นเกินไป	๑. คลายเกส็วปักกระสวยออก
๒. กรอด้ายสั้นไล่กระสวย	๒. กรอด้ายให้พอดี

เข็มหัก

สาเหตุ	วิธีแก้
๑. ดึงผ้าแรงเกินไปในขณะที่เย็บ	๑. ไม่ควรดึงผ้าในขณะที่เย็บ
๒. เข็มปักลงไม่ตรงช่องเข็ม	๒. เมื่อเย็บผ้าหนา ควรใช้เทียนไขอุ่นเข็ม และ ยกตีนผีเล็กน้อย
๓. ปลดปล่อยให้ชายผ้าห้อยในขณะที่เย็บ	๓. อย่าปลดปล่อยให้ชายผ้าห้อย ควรใช้ที่รอง
๔. ไกร่งกระสวยไม่สนิท	๔. ตรวจสอบไกร่งกระสวย
๕. ดินผีไม่ได้ระดับกับช่องเข็ม	๕. คลายหลักดินผีออกแล้วทาระดับใหม่

ตะเข็บขุ่น

สาเหตุ	วิธีแก้
๑. ความตึงของเส้นด้ายบนและล่าง ไม่เสมอกัน	๑. ปรับให้พอดี อย่าให้ตึงเกินไป
๒. ฟันกระด้ายสูงเกินไป	๒. เลื่อนฟันกระด้ายลง
๓. เดินจักรเร็วเกินไปเมื่อเย็บผ้าที่มีเนื้อบาง	๓. เย็บจักรให้ช้าและหากระดาษบาง ๆ รอง ข้างล่างผ้า

จักรมีเสียงดังผิดปกติ

สาเหตุ	วิธีแก้
เป็นเพราะเศษด้าย เศษผ้าหรือ ฝุ่นละอองเข้าไปเกาะติดอยู่ในบริเวณข้างล่าง ฟันกระด้าย หรือที่ไกร่งกระสวย	ปิดฝุ่น เศษผ้า เศษด้ายออก แล้วใช้น้ำมัน เข็ด และหยอดน้ำมันตามข้อต่อต่าง ๆ ควรทำความสะอาดอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

ตะเข็บเป็นถั่ววงอก

ตะเข็บเป็นถั่ววงอกหรือบ่วงหลวม หมายถึง เส้นด้ายบนและด้ายล่างไม่มัดกันแน่น เป็นเพราะที่บังคับด้ายบนหรือล่างด้านใดด้านหนึ่งแน่นหรือหลวมเกินไป จึงทำให้ด้ายรูตออกจากกันได้ง่าย ซึ่งมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าตะเข็บเป็นดาวรูต

ด้ายบนเป็นถั่ววงอก เป็นเพราะที่บังคับด้ายด้านล่างหลวมเกินไป ควรหมุนที่บังคับด้ายที่ปีกกระสวยเข้าเล็กน้อย

ด้ายล่างเป็นถั่ววงอก ให้หมุนที่บังคับด้ายด้านบนให้แน่นเข้าอีกเล็กน้อย พยายามปรับความตึงของด้ายทั้งบนและล่างให้มีความตึงเท่า ๆ กัน

ข้อควรจำในการเย็บจักรและการดูแลรักษาจักร

ข้อควรจำในการเย็บจักร

๑. ก่อนลงมือเย็บ ควรตรวจดูจักรให้ทั่วเสียก่อนว่าอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี
๒. อย่าใช้จักรเย็บผ้าเมื่อรู้ว่าจักรนั้นชำรุด หรือใช้การไม่ได้ดี
๓. ไม่ควรหยอดน้ำมันในขณะที่เย็บ
๔. ตรวจดูเข็ม ไม่ทื่อ ไม่คด การใส่เข็มเข้าที่ ถูกต้องเรียบร้อย
๕. ดินผีต้องแน่นอยู่เสมอ
๖. ใส่ไส้กระสวยให้ถูกต้องและเข้าที่เรียบร้อย
๗. ใช้ด้าย เข็มจักร สัมพันธ์กับผ้าที่เย็บ
๘. ตรวจดูว่าร้อยด้ายถูกต้องเรียบร้อย
๙. เมื่อเลิกใช้จักร ควรหมุนล้อปรับระดับให้สูงสุด และยกดินผีขึ้น แล้วจึงถอดสายพานจักร (ถ้าใช้มอเตอร์ ต้องถอดปลั๊กไฟออกทันที)
๑๐. เมื่อเย็บผ้าเสร็จตอนหนึ่งๆ อย่าใช้ปากกัดด้ายหรืออย่าใช้มือดึง จงใช้กรรไกรตัด

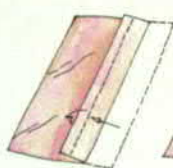
การดูแลรักษาจักรเย็บผ้า

๑. ทำความสะอาดทุกครั้งหลังจากเย็บเสร็จแล้ว ใช้แปรงปัดฝุ่นออกจากฟันจักรและเปลกระสวย แล้วทำความสะอาดทั่วไป
๒. หยอดน้ำมันอย่างน้อยอาทิตย์ละ ๑ ครั้ง ตามส่วนที่มีรูสำหรับหยอดน้ำมัน และข้อเหวี่ยงต่าง ๆ ทั่วทั้งหัวจักรและขาจักร ใช้น้ำมันเพียง ๑-๒ หยดต่อแห่ง
๓. ถ้าไม่ใช้จักรเป็นเวลานาน ๆ ควรใช้จาระบีอย่างสะอาดทุกส่วนที่เป็นโลหะให้ทั่วเพื่อกันสนิม และใช้ผ้าคลุมจักรไว้
๔. อย่าเก็บจักรไว้ในใกล้กำแพงที่ชื้น หรือห้องที่ชื้น เพราะจะเป็นสนิม

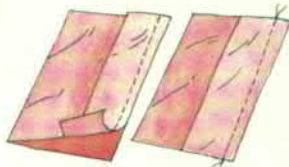
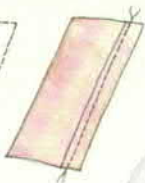
การเย็บตะเข็บต่าง ๆ ด้วยจักร

การเย็บตะเข็บแต่ละอย่างแตกต่างกัน ทั้งการเย็บและการนำไปใช้ เรามาทำความเข้าใจการเย็บตะเข็บ และฝึกเย็บให้คล่อง ดังนี้

๑. การเย็บตะเข็บธรรมดา ใช้เย็บทั่ว ๆ ไป เช่น ริมผ้า หรือต่อผ้า ๒ ชิ้นให้ติดกัน วิธีการเย็บคือ การเดินเส้นตรงตามธรรมดา เมื่อเย็บแล้วควรบะตะเข็บ และเย็บกันลู่ให้เรียบร้อย

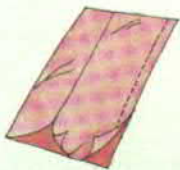
การเย็บริมผ้า

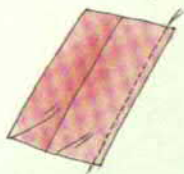
การเย็บผ้า ๒ ชิ้นให้ติดกัน

๒. การเย็บตะเข็บแบนหรือตะเข็บลัม ใช้เย็บเสื้อเชิ้ต กางเกง เพราะการเย็บชนิดนี้ ตะเข็บจะแข็งแรงคงทน วิธีการเย็บคือ วางผ้า ๒ ชิ้นที่จะเย็บให้ซ้อนเหลื่อมกัน โดยให้ผ้าผืนล่าง ยื่นออกมามากกว่าผืนบนเล็กน้อย แล้วเย็บตะเข็บธรรมดาให้ชิดริมผ้าผืนบน ทางผ้าออกโดยพลิกผ้า ผืนล่างให้ส่วนที่ซ้อนทับรอยตะเข็บที่เย็บแล้ว พับริมผ้าให้ซ่อนเข้าข้างใน จากนั้นจึงเย็บทับด้านบนให้ ชิดริมผ้าที่พับ โดยให้ขนานกับรอยเย็บเดิม

๓. การเย็บตะเข็บเข้าถ้ำ ใช้เย็บผ้าที่ต้องการความเรียบร้อย เช่น เสื้อเด็ก หรือผ้าที่ ลู่ง่าย วิธีการเย็บคือ เย็บเช่นเดียวกับเย็บตะเข็บธรรมดาก่อน แล้วจึงตัดผ้าริมตะเข็บให้เหลือผ้าถึง ขอบตะเข็บประมาณครึ่งเซนติเมตร แล้วกลับตลบเย็บอีกครั้งหนึ่ง ให้ตะเข็บเดิมกลับเข้าไปอยู่ข้างใน

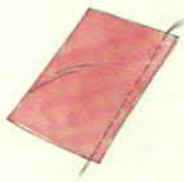
๑. เย็บตะเข็บธรรมดา หรือ ตะเข็บต้นดอยหลัง

๒. ตัดริมผ้า

๓. กลับพับผ้า ให้ตะเข็บเดิม
อยู่ด้านใน

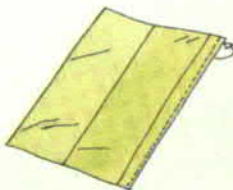

๔. เย็บตะเข็บแบบ
ต้นถอยหลัง

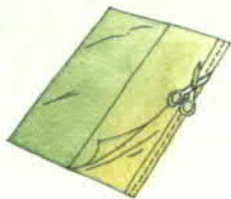
๕. ตะเข็บกลมหรือตะเข็บสวด ใช้เย็บผ้าที่ต้องการความแข็งแรงทนทาน และไม่ให้เห็นตะเข็บเด่นชัด เช่น ใช้เย็บผ้าถุง สบง จีวร ฯลฯ วิธีการเย็บคือวางผ้าซ้อนกันโดยให้ริมผ้าเสมอกันตลอด พับริมผ้ากว้างประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร แล้วเดินจักรทับ ให้แนวตะเข็บอยู่กึ่งกลางผ้าที่พับ ใช้กรรไกรเล็มริมผ้าให้เกือбыิดแนวตะเข็บ พลิกผ้าให้ตะเข็บล้มปิดรอยตัดแล้วเย็บทับอีกครั้งหนึ่ง

๑. วางผ้าซ้อนให้เสมอกัน

๒. เดินจักรทับ

๓. ขลิบริมผ้าให้ชิดแนวตะเข็บ

๔. พลิกผ้าให้ตะเข็บสัมผัสรอยตัด
แล้วเย็บทับอีกครั้งหนึ่ง

การซ่อมแซมเสื้อผ้าด้วยมือและจักรเย็บผ้า

เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เมื่อใช้สวมใส่นาน ๆ อาจจะชำรุดได้ เช่น ขาด กระดุมหลุด ขายกระโปรงลุ่ย ซิปเสีย เป็นต้น

การรู้จักซ่อมแซมเครื่องแต่งกายย่อมจะช่วยให้เสื้อผ้าที่ชำรุดนั้นใช้ได้ และเป็นการประหยัดรายจ่ายอีกด้วย การซ่อมแซมเครื่องแต่งกายต้องอาศัยความประณีตมาก ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เห็นรอยชำรุดของเสื้อผ้าได้เด่นชัดนัก เช่น การปะ หรือการชุน

๑. การปะผ้า เป็นการนำผ้าอีกชิ้นหนึ่งมาปิดรอยขาดแล้วเย็บติดบ่งช่องโหว่ไว้ วิธีทำ คือ แต่งรอยขาดให้เป็นรูปกลมหรือสี่เหลี่ยมตามลักษณะรอยขาด เลือกผ้าที่มีสีและเนื้อผ้าเดียวกัน กับผ้าที่ขาด ขนาดของผ้าควรใหญ่กว่ารอยขาดเล็กน้อย วางผ้าที่นำมาปะทับบนรอยขาด ใช้เข็มหมุดตรึงให้ผ้าปิดรอยขาด โดยเหลื่อมผ้าพอที่จะพับริมได้ ใช้ด้ายเนาให้เรียบร้อย แล้วจึงเดินจักรหรือใช้มือเย็บต้นดอยหลังให้ยึดขอบผ้าที่พับโดยรอบ กลับผ้าดูด้านใน ตกแต่งรอยขาดให้เรียบร้อย แล้วพับขอบผ้าที่ขาดเข้าด้านใน สอยซ่อนด้าย เก็บริมผ้าให้เรียบร้อย

การปะผ้าด้วยมือ มีขั้นตอนดังนี้

๑. ถ้าผ้ามีรอยขาดเป็นลักษณะแนวยาว ให้ใช้กรรไกรเล็มรอยขาดที่ลุ่ย ๆ เป็นรูปสี่เหลี่ยม แต่ถ้ารอยขาดเป็นรูก็จะเล็มเป็นรูปวงกลม

๒. เลือกเศษผ้าที่มีสีและเนื้อผ้าชนิดเดียวกันกับผ้าที่ขาด ถ้าหาไม่ได้ก็ควรใช้ชนิดที่ใกล้เคียงมากที่สุด และนำมาตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยม ให้ใหญ่กว่ารอยขาดที่ได้เล็มไว้ประมาณ ๒.๕ เซนติเมตรโดยรอบ

๒.๕ ซม.

๒.๕ ซม.

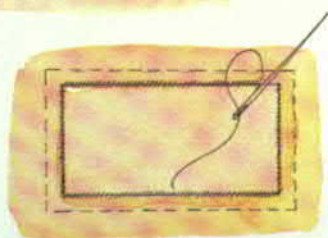
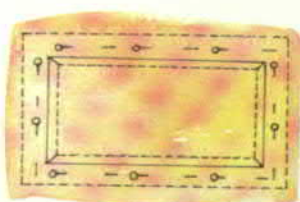
๓. นำผ้าที่ตัดไว้วางกับผ้าที่ขาด ให้เส้นด้ายของเนื้อผ้าตรงกันกับผ้าที่ขาด และใช้เข็มหมุดกลัดโดยรอบ

๔. พับริมผ้าที่ปะเข้าข้างในด้านละ $\frac{๑}{๒}$ เซนติเมตร เนาริมผ้าไว้ แล้วใช้เข็มสอยถี่ๆ จนรอบรอยพับ เมื่อสอยเสร็จแล้วจึงดึงด้ายเนาออก

๕. กลับอีกด้านหนึ่ง ใช้กรรไกรขลิบมุมทั้ง ๔ ของผ้าขาดที่เล็มไว้ พับริมผ้าเข้าข้างใน ด้านละ $\frac{๑}{๒}$ เซนติเมตร เหมือนอย่างแรก ใช้เข็มเนารอบไว้ก่อน สอยถี่ๆ โดยให้ติดกับด้านล่าง เสร็จเรียบร้อยจึงค่อยดึงด้ายเนาออก

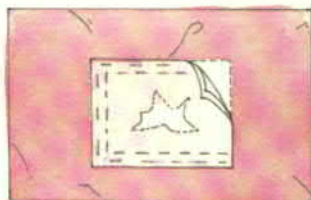

การปะผ้าด้วยจักร มีวิธีดำเนินการเช่นเดียวกับการปะผ้าด้วยมือ จะแตกต่างกัน
คือ เติ่นจักรแทนการสอย ดังภาพ

ด้านนอก

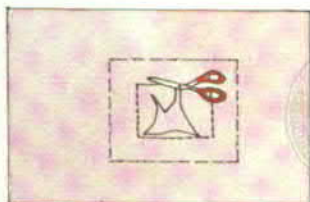

๑

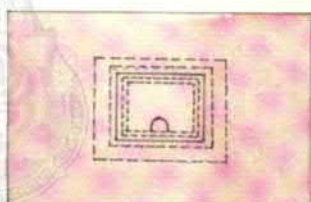

๒

ด้านใน

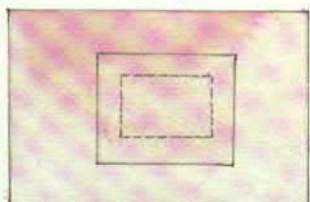
๓

๔

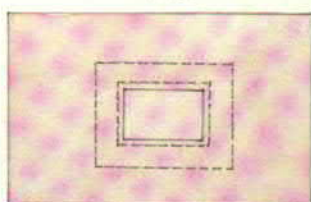
ผ้าที่ปะเสร็จแล้ว

ด้านนอก

๕

ด้านใน

๖

๒. การชุนผ้า

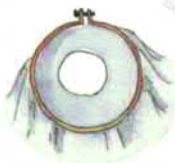
การชุนผ้าเป็นการซ่อมรอยผ้าที่ขาดซึ่งเนื้อผ้าไม่ขาดหายไป หรือขาดหายไปเพียงเล็กน้อย โดยการเดินจักรกับรอยขาดในกรณีผ้าขาดเป็นรอยยาว ถ้าผ้าขาดเป็นรูเล็กๆ ให้ทำตะเข็บถักรัดคุมปิดรูที่ขาดจนมิด การชุนควรใช้ด้ายสีเดียวกับผ้าเพื่อความสวยงาม

การชุนผ้าเป็นรูปร่างกลม ถ้าผ้าขาดเป็นรูปร่างกลมหรือเป็นรูเล็กๆ มีขั้นตอนในการชุนดังนี้

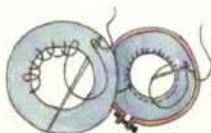
๑. ใช้กรรไกรตัดเส้นรอยขาดที่ลุ่ยให้เป็นรูปร่างกลม

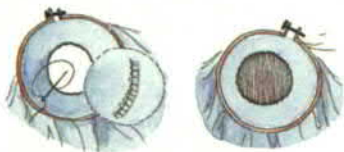
๒. ใช้สะดึงหรือถ้วยชิงผ้าขึ้นที่ขาดให้รอยขาดอยู่ตรงกลางและใช้ด้ายที่มีสีเดียวกับผ้า ดันถักรอบรอยขาดเพื่อไม่ให้ผ้าลุ่ย

๓. ใช้เข็มเย็บตามแนวคันรอบรอยขาดด้วยตะเข็บถักรัดคุม

๔. เมื่อเย็บหมดหนึ่งรอบแล้ว ขึ้นรอบใหม่ด้วยวิธีคล้องเส้นด้าย ให้สลับหว่างของแนวเย็บเดิม ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนเต็มรอยขาด การชุนผ้าชนิดนี้เรียกว่า การชุนแบบตานกแก้ว การชุนแบบตานกแก้วนี้ ไม่ควรตึงด้ายให้ตึงหรือหย่อนเกินไป จะทำให้ผ้าที่ชุนนั้นย่นหรือหย่อนได้

การชุนผ้าเป็นรูปสี่เหลี่ยม ผ้าที่ขาดเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีวิธีการและขั้นตอนการชุน ดังนี้

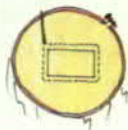
๑. ใช้กรรไกรตัดรอยผ้าขาดเป็นรูปสี่เหลี่ยม

๒. นำผ้ามาชิงบนสะดึง และให้รอยขาดสี่เหลี่ยมอยู่ตรงกลาง

๓. ทาด้วยสีเดียวกับผ้า ดันถี่ ๆ ห่างจากริมที่ขาดประมาณ $\frac{๑}{๔}$ เซนติเมตร

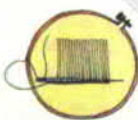
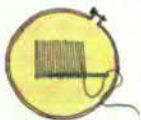

๔. ใช้เข็มแทงขึ้นให้เลขมุมของรอยคันออกไปเล็กน้อย แล้วโยงด้ายมาด้านตรงกันข้าม โดยให้เข็มทับรอยที่คันไว้

๕. ใช้เข็มแทงขึ้นให้ชิดอยู่แนว ด้ายเส้นแรกที่แทงลง โยงเส้นด้ายขึ้นไปด้าน ตรงกันข้าม ทางเข็มลง ให้ชิดกับเส้นเดิมและอยู่ ในแนวเดียวกันด้วย

๖. เมื่อทำจนเต็มแล้ว แนวเส้นด้ายที่โยงกัน จะเรียกว่าเส้นด้ายยืน

๗. เมื่อทำตามข้อ ๖. แล้ว ให้สานลายขัดนี้ต่อไป จนเต็มรอยขาด (ถ้าเนื้อผ้าเป็นลายสอง ควรสานเป็นลายสอง)

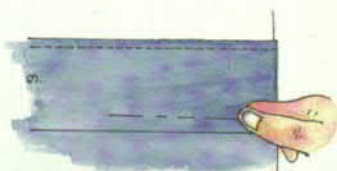
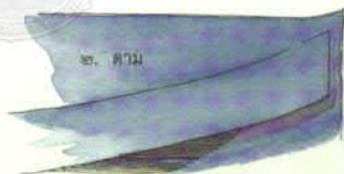
การชุนผ้าด้วยจักร

ถ้าผ้าขาดเป็นทางยาวหรือขาดเป็นรูเล็กๆ แต่เนื้อผ้าไม่หลุดหายไป ให้ใช้ด้ายที่มีสีเดียวกับสีผ้าที่ขาดนั้นเย็บทบรอยขาดจนรอยขาดปิดสนิท อาจชุนด้วยจักรหรือชุนด้วยมือก็ได้ แต่การชุนด้วยมือจะแนบเนียนกว่า

๓. การตามผ้า เป็นการซ่อมแซมเสื้อผ้าส่วนใดส่วนหนึ่งที่สึกหรือ ปุ่ กร่อนไป หรือซ่อมแซมชายผ้า ขยายขอบจักรเพื่อความทน

วิธีตาม ใช้ผ้าชิ้นหนึ่งให้คล้ายคลึงกับผ้าชิ้นเดิม ส่วนขนาดของผ้าที่ตามนั้นควรใหญ่กว่ารอยที่ชำรุด เริ่มริมทั้ง ๔ ด้าน วางลงบนผ้าที่ชำรุดและเนาผ้าชิ้นใหม่กับชิ้นเก่าให้ติดกัน แล้วจึงสอยหรือด้นถอยหลังแต่ละด้านให้ผิวสัมผัสเสมอกัน หรือจะใช้จักรเย็บแทนการสอยหรือด้นถอยหลังก็ได้ เสร็จแล้วจึงเลาะด้ายเนาออก

การทำส่วนประกอบต่างๆ

การทำส่วนประกอบต่างๆ ในการติดเย็บซ่อมแซมเสื้อผ้ามีหลายอย่าง เช่น การทำรังคุด การติดแป็บ ติดตะขอ การติดซิ๊ป และอื่น ๆ ซึ่งจะเย็บด้วยจักรหรือเย็บด้วยมือก็ได้ ดังนี้

๑. การทำรังคุด

๑.๑ การทำรังคุดโดยการเย็บด้วยจักร ส่วนใหญ่ร้านตัดเย็บเสื้อผ้าชายมักจะทำรังคุดด้วยจักร โดยปรับฉีกให้ถี่ เย็บซิกแซกรอบที่จะทำรังคุด แล้วเจาะเป็นรังคุด ซึ่งมีวิธีทำตามขั้นตอน คือ

ขั้นที่ ๑ ใช้ดินสอขีดเส้นบนผ้าส่วนที่จะทำรังคุด

ขั้นที่ ๒ เดินจักรซิกแซกอย่างถี่ทั้งสองด้านของรอยขีดที่จะทำเป็นรังคุด ย่ำหัวท้ายรังคุดเพื่อกันผ้าฉีกขาด

ขั้นที่ ๓ ใช้กรรไกรที่คม ตัดรอยขีดรังคุดให้

ขั้นที่ ๔ ตัดด้ายที่ล้วยออก ตกแต่งให้เรียบร้อย

เนื้อผ้าแยกออกจากกันทั้งสองด้าน

๑.๒ การทำรังคุดน้กโดยการเย็บด้วยมือ

๑. ๒. ๑ รังคุดแบบปลายมนด้านหนึ่งและตรงด้านหนึ่ง ใช้สำหรับเสื้อทั่วๆ ไป วางรังคุดขวางสาบเสื้อ หันปลายมนให้อยู่ติดสาบด้านนอกสำหรับเป็นที่หักคุด ซึ่งมีวิธีทำตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ ๑ ทำเครื่องหมายรังคุม แล้วคันดี่ๆ รอบเส้นเครื่องหมายเพื่อกันลู่ย และช่วยให้ รังคุมทนทาน แล้วตัดรังคุมตามเส้นที่ทำ เครื่องหมายไว้

๑.

๒.

ขั้นที่ ๓ ทางด้านตรง ปักเส้นตรงพาดยีนไปมา ๒-๓ เส้น ขวางรังคุม แล้วถักรังคุมทับตาม แนวเส้นยีน ขวางตลอด

ขั้นที่ ๔ ตัดด้ายที่ลู่ยออก ตกแต่งให้เรียบร้อย

๓.

๔.

๑. ๒. ๒ รังคุมแบบตรงทั้งสองปลาย ส่วนมากใช้กับเสื้อเชิ้ต หรือเสื้อที่มีสาคแคบ โดยวางรังคุมขนานกับสาค วิธีถักทำเช่นเดียวกับแบบ ๑.๒.๑ แต่ทั้งสองปลายทำเป็นเส้นตรงเหมือนกัน

ขั้นที่ ๑

๑.

ขั้นที่ ๒

๒.

ขั้นที่ ๓

๓.

ขั้นที่ ๔

๔.

๒. การติดตะขอ

๒.๑ การติดตะขอแบบที่ใช้สำหรับเสื้อที่ต้องการให้สวมนกัน

๒.๒ การติดตะขอแบบที่ใช้สำหรับเสื้อที่สวมนกัน อาจจะดักตัวหนอนเล็ก ๆ เป็นที่สำหรับเกี่ยวตะขอแทนก็ได้

๓. การติดกระดุมแป้น

ก่อนจะติดกระดุมแป้นต้องงัดกระดุมให้พอดี ให้ด้านบนและล่างตรงกัน ทำเครื่องหมายไว้ แล้วจึงติดกระดุมแป้น

จากประสบการณ์ชีวิตของครอบครัวคำแก้ว ทำให้ทุกคนได้ประจักษ์แล้วว่ายังมีอาชีพ
อิสระที่สามารถจะสร้างขึ้นใหม่ได้อีกมากมาย หากรู้จักคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และแม้ว่าฐานะจะ
ยากจน หรือขาดทุนทรัพย์ก็ตาม ก็สามารถที่จะขจัดความยากไร้และสร้างความสุขสบายให้แก่
ครอบครัวได้ หากมีความขยัน ประหยัด รู้จักริเริ่มประกอบอาชีพโดยทำจากน้อยไปหามากและ
จากเล็กไปหาใหญ่

คำแก้วได้เขียนคติเตือนใจปิดไว้ที่บ้านเพื่อให้ทุกคนยึดถือปฏิบัติต่อ ๆ ไปดังนี้

รู้ริเริ่มสร้างสรรค์
ขยัน ประหยัด ขจัดความยากไร้
สุขสบายทั้งครอบครัว

ผู้จัดทำ

คณะกรรมการยกร่างโครงสร้างและตรวจหรือพิจารณาต้นฉบับ
หนังสืออ่านเพิ่มเติมและส่งเสริมการอ่าน ชุด “อาชีพที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง”
(อาชีพอิสระ) ระดับประถมศึกษา

อธิบดีกรมวิชาการ

รองอธิบดีกรมวิชาการ

ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ

นางประยงค์ จินดาวงศ์

นางอารีรัตน์ วัฒนสิน

นายสูงขาว พงษ์บริบูรณ์

นางศรีสมร คงพันธุ์

นางจรรยา สุบรรณ

นางบุญลัก โฉมรุ่ง

นางนิราวัลย์ เกตุระหงษ์

นางวนิดา เสาร์โสภณ

นางสาวลลิตา เบญจวรารงค์

นายวิทยา สิริอนุวัฒน์

นางเอมทอง รักษาพรหมณ์

นางสาวสจรรย์ สุทัศน์ ณ อยุธยา

นายเอี่ยม จุ้ยประเสริฐ

นางเพชรภรณ์ รื่นรมย์

นายสมเจตน์ กาฬดิษฐ์

นางยาใจ แสงศักดิ์

นางวิไล ชารส

นายอุทัย ไชยกลาง

นางวรรณ จันทศิริ

ที่ปรึกษา

ที่ปรึกษา

ที่ปรึกษา

ประธานกรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการ

กรรมการและเลขานุการ

ผู้เขียน

นางประยงค์ จินดาวงศ์

นางนงเยาว์ วิริยนิทะ

บรรณาธิการ

นางวรรณ จันทศิริ

ผู้ตรวจ

นางนวลแข ปาลินิช

นางเสาวพร เมืองแก้ว

ผู้ออกแบบปกและวาดภาพประกอบ

นางสาวเบญจมาศ คำบุญมี

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชุด “อาชีพ
ที่สร้างสรรค์ตนเอง” (อาชีพอิสระ) เรื่อง อาชีพใหม่ของคนรักค่าแก้ว สำหรับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ ๕-๖ ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๘

(นายสุรัฐ ศิลปอนันต์)

รองปลัดกระทรวง รักษาการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

